
Mała książka na NOC BIBLIOTEK

**Poradnik dla bibliotekarek
i bibliotekarzy w akcji**

Mała książka na Noc Bibliotek. Poradnik dla bibliotekarek i bibliotekarzy w akcji

Pod redakcją: Katarzyny Sołtan-Młodożeniec

W książce wykorzystano fragmenty materiałów stworzonych dla akcji Noc Bibliotek przez następujących autorów: Anna Czerwińska (s. 38), Paulina Jędrzejewska (s. 62), Agnieszka Kudełka (s. 22), Katarzyna Lejman (s. 56), Ada Małczyńska (s. 30), Agata Napierska (s. 16), Katarzyna Sołtan-Młodożeniec (s. 12), Olga Ślifirska (s. 44), Dariusz Śmiechowski (s. 52).

Opracowanie graficzne: Marta Przybył

Redakcja i korekta: Zespół

ISBN 978-83-65457-30-1

Centrum Edukacji Obywatelskiej

ul. Noakowskiego 10

00-666 Warszawa

tel. 22 875 85 40

Wydanie I, Warszawa 2016

Licencja Creative Commons Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

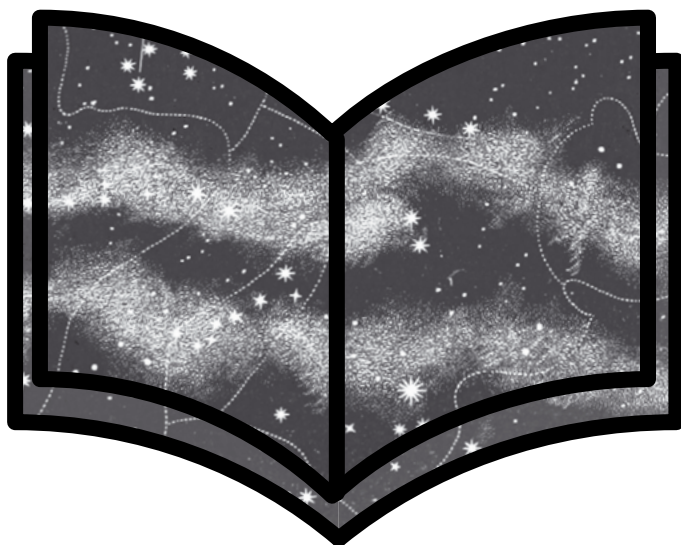

Publikacja akcji Noc Bibliotek powstała we współpracy z Instytutem Książki w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa.

Współorganizatorzy akcji:

Mała książka na NOC BIBLIOTEK

**Poradnik dla bibliotekarek
i bibliotekarzy w akcji**

Spis treści

-
6	Noc Bibliotek. Akcja!
-
12	Ucieczka z biblioteki i szare myszy. Dobre praktyki z bibliotek
-
12	Półka z pomysłami na Noc Bibliotek
-
16	Kuchnia trenera w bibliotece. Jak prowadzić warsztaty
-
22	Tu, czyli gdzie? Biblioteka jako żywe archiwum historii lokalnych
-
30	Moc promocji. Jak pokazywać działania biblioteki w mediach i społeczności
-
38	Jakie środki, by pozyskać środki. Fundraising w bibliotece
-
44	Wolontariusze – włączcie się! Wolontariat jako wsparcie misji biblioteki
-
52	Jak zaaranżować przestrzeń w bibliotece na Noc i na co dzień
-
56	Noc legalna i bezpieczna. Kilka ważnych (s)praw
-
63	Jak zMOBILizować do czytania. Aplikacje mobilne i inne narzędzia

NDC
bibliotek

Akcja!

Mała książka na Noc Bibliotek to podręczny poradnik dla bibliotekarek i bibliotekarzy, jak włączyć się do tej akcji i wspólnie z tysiącami bibliotek w całej Polsce z sukcesem zorganizować niezapomniane wydarzenie dla lokalnej społeczności.

Noc Bibliotek została zainicjowana w 2015 roku jako ogólnopolska akcja promująca czytanie poprzez promocję bibliotek – najbardziej dostępnych instytucji kultury z ofertą dla mieszkańców w każdym wieku, których zasoby warto poznać i z nich korzystać.

Jednego dnia (a dokładnie wieczora i nocy) biblioteki publiczne, szkolne, pedagogiczne i inne w całej Polsce otwierają się po zmroku i zapraszają do odwiedzin. Twórczo, często niekonwencjonalnie pokazują swoje zbiory, przygotowują działania artystyczne, edukacyjne i rozrywkowe zachęcające do czytania.

Akcję zainicjowało, organizuje i koordynuje Centrum Edukacji Obywatelskiej przy wsparciu współorganizatorów: Instytutu Książki, Fundacji ABC XXI Cała Polska Czyta Dzieciom, Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, licznych partnerów i patronów medialnych oraz dzięki dofinansowaniu ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

CEO przy wsparciu partnerów akcję koordynuje i promuje:

- prowadzi stronę nocbibliotek.org i strony akcji w mediach społecznościowych
- zbiera zgłoszenia bibliotek do udziału w akcji
- prowadzi interaktywną mapę Nocy Bibliotek, na której znajdują się wszystkie biblioteki zgłoszone do akcji wraz z programem wydarzeń
- publikuje i promuje wieści z bibliotek
- tworzy i co roku odświeża identyfikację wizualną akcji oraz hasło promocyjne – materiały akcji są wysyłane do bibliotek i udostępniane do pobrania

- opracowuje materiały edukacyjne wspierające bibliotekarzy w organizacji akcji i innych wydarzeń, w tym stale wzbogaca Półkę z pomysłami na stronie akcji
- organizuje webinaria z ekspertami
- opracowuje publikacje online z dobrymi praktykami z bibliotek
- tworzy i rozwija szeroką koalicję partnerów oraz patronów akcji
- nawiązuje kontakty z wydawnictwami, autorami, producentami – przekazuje bibliotekom książki i filmy z prawem do emisji podczas Nocy
- prowadzi promocję akcji w mediach ogólnopolskich, lokalnych i społecznościowych
- współorganizuje centralną inaugurację akcji z udziałem gwiazd literatury i sztuki, transmitowaną w internecie.

I wydanie ogólnopolskiej akcji odbyło się w 2015 r. z udziałem 604 bibliotek. W 2016 roku do akcji włączyło się już 1055 bibliotek publicznych, szkolnych i innych z całej Polski. Od największych i najstarszych, jak Biblioteka Narodowa czy Biblioteka Jagiellońska w Krakowie, po szafy z książkami w remizach strażackich w malutkich miejscowościach. Były śledztwa, czary, groza, romanse i mnóstwo innych atrakcji. Biblioteki w całej Polsce odwiedziło prawie sto tysięcy ludzi.

Zgłoszenia do kolejnych edycji uruchamiamy w styczniu każdego roku na stronie akcji. Tam też znajdziecie tegoroczną datę i nowe hasło akcji oraz wszelkie aktualne informacje.

W *Małej książce* znajduje się wiele praktycznych informacji, które, mamy nadzieję, będą wsparciem w przygotowaniu i przeprowadzeniu akcji w każdej bibliotece. Od pomysłów na wydarzenia i atrakcje, m.in. związane z nocną porą akcji, ale też z miejscem i społecznością, w których działa biblioteka, przez sposoby na pozyskiwanie wsparcia (fundraising i wolontariat), po skuteczną promocję organizowanych wydarzeń.

Zamieszczamy tu też krótki poradnik prawny, by Noce Bibliotek były zawsze legalne i bezpieczne, a także porady dotyczące aranżacji bibliotecznej przestrzeni – by każda biblioteka była miejscem atrakcyjnym, otwartym, przyjaznym i... widocznym.

Wszystkie zamieszczone tu materiały zawierają linki do pełniejszych, bardziej pogłębionych artykułów na stronie akcji, stronach partnerów i innych polecanych publikacji.

Tekstom towarzyszą dobre praktyki – wybrane i opracowane na podstawie relacji z bibliotek biorących dotąd udział w akcji.

Mamy nadzieję, że *Mała książka* będzie dla was zachętą, inspiracją i wsparciem w organizacji wydarzeń promujących czytanie i korzystanie z zasobów bibliotek nie tylko w ramach Nocy Bibliotek, ale również we wszystkie inne dni w roku.

Piszcie do nas, dzieląc się doświadczeniami: nocbibliotek@ceo.org.pl

Katarzyna Sołtan-Młodożeniec

krajowa koordynatorka akcji Noc Bibliotek

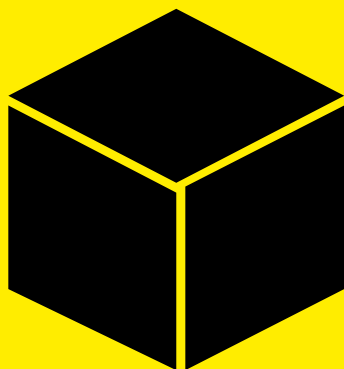
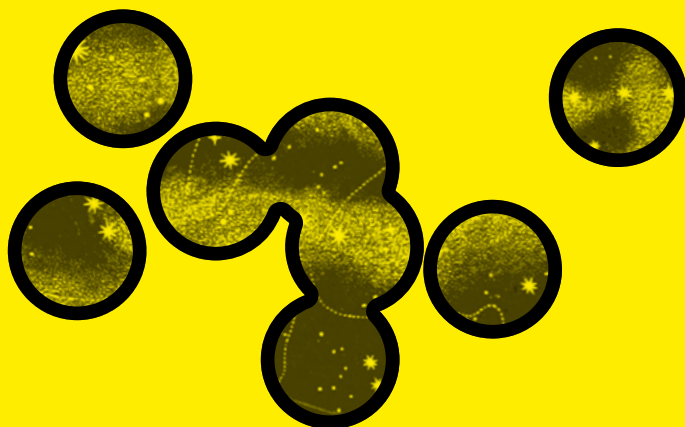
AKCJA NOC BIBLIOTEK W 20 KROKACH

1. W akcji mogą wziąć udział wszystkie biblioteki: publiczne, szkolne, pedagogiczne, wyższych uczelni, przedszkolne, parafialne, klasztorne, muzealne, szpitalne, więzienne, instytutów naukowych i innych instytucji, a także wszelkie inne miejsca, w których można skorzystać z księgozbioru i poczytać na miejscu czy pożyczyć do domu książki. Od najstarszych księżnic po szafy z książkami
2. Termin akcji organizatorzy ogłaszają jesienią poprzedniego roku – na stronie akcji i podczas wydarzeń czytelniczych
3. Hasło promocyjne akcji jest ogłaszane zimą w chwili otwarcia rejestracji
4. Zgłoszenia dla bibliotek ruszają w kolejnych edycjach od 15 stycznia na stronie akcji nocbibliotek.org
5. Rejestrując bibliotekę, trzeba podać jej dane oraz dane lokalnego koordynatora akcji w bibliotece. Po rejestracji biblioteka otrzymuje login i hasło do samodzielnej edycji informacji z biblioteki na stronie akcji
6. Wszystkie biblioteki biorące udział w danej edycji pojawiają się na mapie Nocy Bibliotek na stronie akcji
7. W zgłoszeniu warto podać wstępny plan wydarzeń – wyświetli się po kliknięciu na bibliotekę, a w miarę precyzowania programu będzie go można samodzielnie uaktualniać
8. Biblioteki planują wydarzenia nawiązujące do aktualnego hasła akcji, korzystając z inspiracji z Półki z pomysłami i innych materiałów edukacyjnych na stronie akcji
9. Organizatorzy przygotowują i co roku odświeżają identyfikację wizualną akcji – logo, plakaty, zakładki, ekslibrisy, gry i kolorowanki dla dzieci. Są one wysyłane do bibliotek i udostępniane do pobrania

10. Miesiąc przed akcją wybierany i ogłaszany jest wiersz, nawiązujący do hasła akcji, który podczas otwarcia będzie czytany jednocześnie we wszystkich bibliotekach
11. Dla bibliotekarzy organizowane są webinaria z ekspertami, wspierające ich w organizowaniu akcji
12. Powstają publikacje online z materiałami nawiązującymi do tematyki akcji oraz dobrymi praktykami z bibliotek
13. Bibliotekarze wymieniają się doświadczeniami na stronie i fanpage'u akcji
14. Aktualności Nocy Bibliotek wysyłane są w formie newslettera do bibliotekarzy i mediów
15. Wokół akcji budowana jest szeroka koalicja partnerów oraz patronów medialnych, organizatorzy nawiązują kontakty z wydawnictwami, autorami, producentami i przekazują bibliotekom książki i filmy z prawem do emisji podczas Nocy
16. Prowadzona jest promocja akcji w mediach ogólnopolskich i społecznościowych, bibliotekarze dostają też wsparcie w lokalnej promocji wydarzeń w bibliotekach
17. AKCJA! Ustalonego dnia/wieczorem/w nocy tysiące bibliotek w całej Polsce otwiera się na całą noc i czeka na gości ze specjalnymi atrakcjami. W wybranej bibliotece organizowana jest centralna inauguracja akcji z udziałem gwiazd literatury i sztuki, transmitowana w internecie
18. Biblioteki przygotowują i przesyłają sprawozdania z lokalnych Nocy i w formie wiadomości z bibliotek zamieszczają samodzielnie na stronie akcji
19. Organizatorzy podsumowują akcję w mediach i na stronie oraz w formie publikacji online z dobrymi praktykami z bibliotek
20. Ewaluacja akcji i... planowanie przyszłorocznego wydania!

Aktualne informacje na stronie akcji nocbibliotek.org

Półka z pomysłami

na Noc Bibliotek

Na Półce z pomysłami na stronie akcji: nocbibliotek.org/polka-z-pomyslami znajdziecie kilkaset propozycji działań dla dzieci, młodzieży i dorosłych, które mogą uatrakcyjnić Noc w waszej bibliotece.

Bardzo inspirujące są też oczywiście dobre praktyki z bibliotek, które brały już udział w akcji – towarzyszą wszystkim tekstom poradnikowym w tej książce. Na zachętę – kilka pomysłów z Półki.

Półka z jubilatami

Zacznijmy od specjalnej Półki, „okolicznościowej”. Jubileusze i rocznice związane z pisarzami i literaturą są zawsze dobrą okazją do przypomnienia ich twórczości. Ważne, by robić to ciekawie i niesztampowo. Każdy rok ma też swojego oficjalnego literackiego patrona ogłoszonego przez Sejm RP – w 2016 był to Henryk Sienkiewicz, w 2017 – Joseph Conrad-Korzenowski.

Oto pomysły na „okolicznościowe” zabawy literackie w bibliotece podczas Nocy Bibliotek.

- **SCENKI LITERACKIE** – przygotowanie i odegranie z bibliotece krótkich scenek teatralnych, np współczesnionych wersji klasyki, gdzie role męskie grają panie, a żeńskie – panowie, rekwizyty są umowne, a kostiumy i scenografia nie muszą wiernie trzymać się epoki. Polecamy scenki-skecze przygotowane przez Staszka Dutkę na motywach twórczości Henryka Sienkiewicza, zamieszczone na stronie akcji: <http://nocbibliotek.org/pl/scenki-sienkiewiczowskie>
- **FLIRT TOWARZYSKI Z CYTATAMI** – gra karciana z cytatami z książek wybranego pisarza to świetny sposób na integrację uczestników Nocy i pokazanie piękną języka mistrzów literatury. Ze strony akcji można pobrać i wydrukować *Flirt z dziełami Sienkiewicza* – 28 kart zawierających kilkaset zdań pochodzących z książek noblisty i tyle samo mądrych, zabawnych, czułych myśli do przekazania innym uczestnikom Nocy w waszej bibliotece: <http://nocbibliotek.org/pl/flirt-sienkiewicz>. Taką grę można i warto też przygotować na podstawie książek dowolnego ulubionego pisarza – wybór cytatów na karty to również przednia zabawa!

NAKRĘCENI NA WARSZTATY Z FILMEM

Młodzi goście uczestniczyli w warsztatach robienia zakładek z taśmy filmowej i udzielali głosu Gapiszonowi, wypełniając dymki na rysunkach z jego przygodami autorstwa Bohdana Butenki. Dużą popularnością cieszył się też pokaz zabawek optycznych, podczas którego można było wykonać krótki film, a następnie go obejrzeć za pomocą fachowej aparatury. Zajęcia przeplatały się z pokazem bajek dla dzieci z rzutnika oraz projekcją z taśmy 16 mm przygód Koziołka Matołka, Gapiszonia i misia Colargola.

Biblioteka Filmoteki Narodowej w Warszawie

NOC ANIMOWANA

Uczestnicy mogli sprawdzić się w roli scenarzystów i reżyserów i wspólnie zrealizować film metodą animacji poklatkowej.

Biblioteka Pedagogiczna KPCEN we Włocławku

BIBLIOTEKA MARZEŃ

Późną nocą uczestnicy wirtualnie zwiedzali najpiękniejsze biblioteki świata, a następnie projektowali własną bibliotekę marzeń, inspirując się słowami Borgesa, że biblioteka jest przestrzenią nieskończoną, niczym cały wszechświat. Powstały biblioteki obsługiwane przez wróżki i jednorożce, stworzone na wzór słynnych stadionów sportowych, wyposażone w zjeżdżalnie, a w niektórych można było wskoczyć wprost do wybranej książki i zostać jej bohaterem.

Biblioteka Publiczna
w Michałowicach

CZYTANIE NA TRAWIE

Impreza rozpoczęła się od głośnego czytania wierszy Juliana Tuwima oraz Jana Brzechwy w Parku 1. Maja w wykonaniu Klubu Czytających Rodzin i przechodniów.

Biblioteka Publiczna
w Trzciance

- **GRA KTO TO NAPISAŁ?** – zabawa sprawdzająca znajomość cytatów z klasyki literatury, które weszły do codziennego języka. Grę *Reszta jest milczeniem*, czyli zabawę w cytaty Szekspirowskie autorstwa Staszka Dutki znajdziecie na stronie akcji: <http://nocbibliotek.org/szekspir>

INNE POMYSŁY

Gra terenowa, czyli na tropie literatury

Zorganizowanie w Noc Bibliotek gry terenowej po okolicy śladami znanych postaci związanych z literaturą lub utworów, które dzieją się w waszej miejscowości czy jej dotyczą. Szczegółowe wskazówki na stronie akcji: <http://nocbibliotek.org/pl/gra-terenowa>

Czytam, bo lubię

Opracowany przez Magdalenę Wojtaś zestaw 72 kart z propozycjami projektów i działań na podstawie literatury. Wystarczy wydrukować, wyciąć, włożyć do pudełka, a następnie przy pracy z książką losować zadania – dla całej grupy jednakowe lub dla każdego inne.

Zestaw jest modyfikowalny, można dopisywać własne zadania, zmieniać znajdujące się w pakiecie. Do pobrania na stronie akcji: http://nocbibliotek.org/sites/default/files/sites/default/files/uploads/czytam_bo_lubie_karty_Magdalena%20Wojta%C5%9B.pdf

Teatryk Kamishibai

Pomysłem na wieczorne działania wokół literatury z grupą dzieci jest japoński teatr Kamishibai, który opiera się na obrazach – ilustracjach. Można go porównać do teatru marionetkowego, w którym miejsce lalek zajmują ilustracje.

Szczegółowy opis przygotowania teatryku znajduje się na stronie akcji: <http://nocbibliotek.org/pl/article/teatryk-kamishibai>

Camera obscura

Warsztat, w ramach którego sala biblioteczna będzie wielką *camera obscura*:
<http://nocbibliotek.org/pl/camera-obscura>

Czytają i polecają

Podczas Nocy Bibliotek zainaugurujcie akcję „VIP-y czytają i polecają” (albo po prostu „Sąsiad czyta i poleca”). Co miesiąc eksponujcie na specjalnej półce 10 książek polecanych przez powszechnie znaną osobę z waszej miejscowości. Do udziału w akcji zaproście panią wójt, burmistrza, przewodniczącą rady gminy, księdza proboszcza, dzielnicowego, dyrektorke szkoły, znanego przedsiębiorcę, kioskarka, listonosza itd., itd.

Zbuduj sobie interpretację!

Zamiast klasycznej analizy tekstu budujemy własne interpretacje omawianego fragmentu książki, mając do dyspozycji naszą wyobraźnię i... klocki. Więcej tutaj: <http://blogiceo.nq.pl/bibliotekazklasa/2015/12/04/le-go-logos-dzieci-filozofuja-i-buduja-interpretacje-tekstu-z-klockow/>

Wierszonator

Pomysłem na zabawy słowem może być wykorzystanie aplikacji do „pisanie wierszy” na zadane tematy czy miksowania tekstów. Polecamy Leśmianatora dostępnego w portalu Wolnelektury.pl. Dzięki niemu wspólnie z gośćmi stworzycie „wierszmiksy” i „napiszecie wiersz jednym kliknięciem”. To pomysł na zabawę, promocję (np. codziennie wrzucacie cytaty na stronę biblioteki, przypominając o zbliżającej się Nocy Bibliotek), ale też np. punkt wyjścia do dyskusji. Po utworzeniu konta w serwisie i dodaniu na półkę wybranych książek mamy możliwość ich „zmiksowania” w dowolnych konfiguracjach. A na koniec swoimi utworami możecie podzielić się nie tylko z innymi uczestnikami, ale też z wszystkimi, którzy nie mogli wziąć udziału w Nocy (zostaje wygenerowany link do udostępnienia). <https://wolnelektury.pl/lesmianator>

Z PODUSZKĄ DO BIBLIOTEKI

Uczestnicy przynieśli materace, koce, poduszki... A i tak rozplanowanie miejsc noclegowych okazało się nie lada wyzwaniem. W końcu, po niewielkim przezebrowaniu, udało się ułożyć wszystkich zmęczonych licznymi atrakcjami gości do snu między regałami, z książkami na – dosłownie – wyciągnięcie ręki.

Gminna Biblioteka
Publiczna w Sławatyczach

Kuchnia trenera w bibliotece

Jak prowadzić warsztaty

Bibliotekarz jako trener, który prowadzi warsztaty i rozbudza w gościach Nocy Bibliotek i użytkowników biblioteki pasję czytania? Jak to skutecznie robić?

Przede wszystkim zaaranżować w bibliotece sytuację, w której uczestnicy będą się czuć komfortowo, a następnie poprowadzić zajęcia, które obudzą w nich zainteresowanie tematem i zmotywują ich do działania.

SIEDEM PYTAŃ I WSZYSTKO JASNE

Według ekspertów wystarczy znaleźć odpowiedzi na siedem pytań:

KTO? – na podstawie zebranych danych tworzymy profil uczestnika warsztatów (możemy go sobie wręcz narysować i opisać: wiek, zainteresowania itp.). Uczestnikami warsztatu mogą być dzieci, młodzież, osoby dorosłe, osoby starsze, a każda z tych grup wymaga innego doboru metod. Dlatego ważne jest, aby wcześniej zdobyć jak najwięcej informacji o grupie, z którą będziemy pracować, a dopiero potem zacząć projektować spotkanie. Grupa optymalnie powinna liczyć od kilku do kilkunastu osób.

DLACZEGO? – pytanie, po co ludzie przyszli na warsztat do biblioteki, czego potrzebują i czego po nim oczekują.

PO CO? – określenie celów warsztatu – ważne, gdyż to od celów zależy dobór treści i metod. Cele mogą być ogólne (np. zwiększenie wiedzy uczestników na temat najnowszej literatury dziecięcej albo po prostu integracja uczestników Nocy Bibliotek) albo szczegółowe (np. uczestnicy będą znali twórczość Henryka Sienkiewicza). Ale zawsze konkretne.

CO? – to moment, w którym wybieramy konkretne treści, ćwiczenia praktyczne, zabawy edukacyjne, które będziemy realizować podczas spotkania. Dobrze jest przyjąć zasadę, że na każdy cel przygotowujemy jeden moduł warsztatu (tak to się profesjonalnie nazywa). Każdy moduł powinien zaczynać się ćwiczeniem wprowadzającym w temat, potem jest przekazanie informacji (w formie prezentacji, wykładu, doświadczenia itp.), a w końcu czas na ćwiczenie umiejętności. Na koniec musi znaleźć się chwila na ćwiczenie podsumowujące (sprawdza, czy uczestnicy zrealizowali postawiony cel).

JAK? – zastanowienie się, jakimi metodami chcemy poprowadzić spotkanie, aby osiągnąć jak najlepsze rezultaty. Każdy uczy się w inny sposób, ale niezależnie od wybranych metod zawsze powinniśmy budować bezpieczną i niekłępującą atmosferę.

Przykładowe techniki i metody warsztatowe, które możecie wykorzystać na swoich zajęciach w bibliotece (szczegółowe opisy wszystkich proponowanych tu metod znajdziecie w internecie):

JA TEŻ CZYTAM!

Ważni i lubiani członkowie lokalnej społeczności – aktorka Teatru Witkacego, strażak, policjant, pracownik Tatrzańskiego Parku Narodowego, sędzia, dziennikarz lokalnej gazety – recytowali swoje ulubione wiersze oraz zajmując i z humorem opowiadali, dlaczego książki są w ich życiu ważne i jaki mają wpływ na ich profesję.

Biblioteka Szkoły
Podstawowej i Gimnazjum
w Gliczarowie Górnym

STEREOTYPY Z PRZYMRUŻENIEM OKA

Biblioteki to nadal tylko zakurzone półki z książkami obłożonymi w szary papier? Stereotypy najlepiej obalać na wesoło! Biblioteka przyniosła gości w lata 70. - z czasopismami z tego okresu w czytelnicy, maszynami do pisania i starymi telefonami na biurkach, a na ścianach - wystawą zdjęć powiatu z tamtych lat. Katalog komputerowy zastąpiła skrzynka katalogowa. Przy ławie z epoki czytelnicy mogli napić się kawy w szklance i czerwonej oranżady w musztardówce. Bibliotekarzy tej nocy obowiązywał strój „szarych myszy” - kaptcie, spódnica za kolana, kok i okulary.

Biblioteka Publiczna
w Wieruszowie

- **Dyskusja** (m.in. debata panelowa, oksfordzka, punktowana, kapelusze myślowe de Bono, akwarium)
- **Odgrywanie ról** (m.in. inscenizacja, drama, modelowanie, przeprowadzenia wywiadów)
- **Symulacje** (m.in. gry symulacyjne, w których uczestnicy są w metaforycznej sytuacji lub będące odbiciem rzeczywistości)
- **Analizowanie i rozwiązywanie problemów** (m.in. burza mózgów, drzewo decyzyjne, ranking, studium przypadku, Analiza SWOT)
- **Wizualizacja** (m.in. mapy myśli, komiksy, plakaty, infografiki, rebusy, wystawa interaktywna, kolaż)
- **Prezentacja** (m.in. film, instruktaż, animacja poklatkowa)
- **Praca indywidualna** (m.in. kwestionariusz, testy psychologiczne)
- **Uczenie się w małych zespołach** (m.in. puzzle, sztafeta, kula śnieżna.)

O wyborze konkretnych metod powinny decydować: wiek uczestników, stan wiedzy grupy, pora warsztatu, przestrzeń, w jakiej się odbywa itd. Warto pamiętać, że są szybko działające metody, które pozwalają angażować całą grupę (np. burza mózgów), ale też z założenia wolniejsze (np. analiza przypadków). Nie zapominajcie też, przygotowując warsztat w bibliotece, że osoby dorosłe uczą się głównie przez doświadczenie. (więcej na ten temat np. tutaj: www.edukacjaobywatelska.gfo.pl/uploads/images/pliki/uczenie_sie_przez_doswiadczenie.pdf).

W JAKI SPOSÓB? – czyli budowa konkretnego warsztatu. **Każdy warsztat, jak dobra powieść, powinien być skonstruowany według schematu: wstęp – rozwinięcie – zakończenie.** Co powinno znaleźć się na poszczególnych etapach?

W fazie wstępu: **integracja uczestników ze sobą i z prowadzącym.** Przedstawcie się, znajdźcie punkty wspólne z grupą. Skracajcie dystans (np. na potrzeby tego spotkania mówiąć sobie po imieniu). Prowadząc zajęcia dla dzieci, warto zastosować ćwiczenia ruchowe. Spis takich ćwiczeń znajdziecie tutaj: www.ceo.org.pl/sites/default/files/scenariusze_www.pdf.

ĆWICZENIE NA INTEGRACJĘ

Trzymając motek wełny, opowiedzcie jakąś krótką, kilkudzaniową historię o sobie. Przerzućcie motek do kolejnej osoby i poproście, aby dodała coś do tej opowieści. Jak skończy,

niech rzuci swój kawałek wełny do kolejnego uczestnika. W ten sposób wszyscy dowiedzą się czegoś ciekawego o sobie nawzajem, a dodatkowo powstanie sieć z wełny (możesz dodać, że np. splątana tak, jak przenikają się losy bohaterów w powieści, którą chcesz zaprezentować). Można też zaproponować, aby teraz motek się związał, a jego kolejni posiadacze opowiadali, co zapamiętali z historii swojego przedmówcy.

Kolejnym etapem jest **przedstawienie uczestnikom celów warsztatu** i pokazanie tego, czego będą mogli się nauczyć/doświadczyć, a następnie zapytanie o ich oczekiwania i doświadczenia i oczywiście uwzględnienie ich.

Ważnym następnym elementem jest **ustalenie zasad współpracy** (w kontrakcie warto uściślić np. kwestie przerw, jedzenia, używania telefonów itp., co zapewni wszystkim komfort i poczucie bezpieczeństwa).

W fazie rozwinięcia pamiętajcie, aby wprowadzać zadania od prostego do trudnego, od znanego do nieznanego itp. Pokazujcie też związki pomiędzy nimi. Omawiając je, odnoście się do efektów i pokazujcie celowość tego, co tutaj wspólnie robicie. W trakcie dłuższych spotkań warsztatowych wprowadzajcie tzw. **energizery** (ich przykłady tutaj: www.ceo.org.pl/pl/samorzad/news/energizery), czyli ćwiczenia, które pozwalają zmienić miejsce na sali, skupić uwagę na innych aspektach, a czasami po prostu się przejść.

Zadbajcie, aby każdy uczestnik znalazł coś dla siebie. Pamiętajcie o różnych stylach uczenia się, o doborze zróżnicowanych metod. Reagujcie na grupę.

W fazie zakończenia warto podsumować merytoryczną część warsztatów – wprowadźcie gry, quizy lub inne aktywne ćwiczenia, które pozwolą uczestnikom usystematyzować zdobytą wiedzę. Każde spotkanie warsztatowe warto też zakończyć **rundką podsumowującą**, w której każdy uczestnik zastanowi się, co zyskał dzięki udziałowi w warsztacie. W tym celu możecie wykorzystać metody aktywne, np. kostkę ewaluacyjną lub kupon ewaluacyjny, ale także metodę niedokończonych zdań, np.: *Z dzisiejszego warsztatu wykorzystam...* lub *Nową informacją dla mnie było...*

Na koniec warto zadbać o ewaluację warsztatu – ocenę treści, ocenę trenera, dobór metod. To cenna informacja zwrotna, która pozwoli wam coraz lepiej przygotowywać się do każdego kolejnego spotkania warsztatowego w bibliotece. W tym celu warto np. wcześniej przygotować arkusz ankiety, który rozdacie na koniec uczestnikom.

KIEDY? – gdy opracowujecie szczegółowy plan bibliotecznego warsztatu, który odbędzie się podczas Nocy Bibliotek, zastanówcie się, jakie znaczenie będzie miała wieczorna/nocna pora spotkania – czy uczestnicy nie będą potrzebowali więcej energizerów? Towarzyszy mu pytanie dodatkowe **GDZIE?** Zastanówcie się, jaką przestrzeń dysponujecie (więcej na ten temat

DOBRANOCA DLA DOROSŁYCH

Na koniec imprezy, na dobranoc, alternatywną wersję bajki Czerwony Kapturek opowiedział w pełen humoru sposób ubrany w niecodzienny (a raczej nocny) strój znany lokalny dziennikarz.

Miejska Biblioteka Publiczna
w Radzynie Podlaskim

w tekście: *Jak zaaranżować przestrzeń w bibliotece na Noc i na co dzień*). Być może uda się jakoś wykorzystać na warsztacie jej charakter? Zadbajcie również o rekwizyty i zastanówcie się nad zapleczem techniczno-socjalnym. Jeśli planujecie wykorzystanie multimediów, zadbajcie wcześniej o dostęp do wi-fi i sprawny sprzęt – projektor, komputer, głośniki. Ale też sprawdźcie, czy uczestnicy mają gdzie wyjść na przerwę i zadbajcie o wodę do picia.

ĆWICZENIE NA PODSUMOWANIE

Na podsumowanie warsztatu możecie na środku sali postawić kosz (jak na śmieci) i walizkę. Rozdajcie uczestnikom po dwie kartki papieru i poproście, aby na jednej napisali, co im się na waszym spotkaniu nie podobało i co chcą „wyrzucić do śmieci”, a na drugiej to, co zabierają ze sobą do domu w walizce. Poproście każdego z uczestników, aby podszedł i wrzucił swoje przemyślenia w odpowiednie miejsce. Możecie też zastosować inne rekwizyty i skojarzenia. Dla ułatwienia możecie też przygotować gotowe karteczki, np. praca w grupach, atmosfera spotkania, ćwiczenie nr 1 itd.

NIEZBĘDNIK TRENERA

Niezależnie od tematu warsztatu i specyfiki grupy na większości spotkań warsztatowych przydaje się tzw. niezbędnik trenera. Co wchodzi w jego skład?

- **flipchart**, czyli duże kartki papieru do notowania najważniejszych kwestii
- **grube pisaki w kilku kolorach**
- **taśma papierowa** – na niej uczestnicy piszą swoje imię i przyklejają na ubranie (łatwo się odkleja, nie robi dziur), ale przy jej pomocy możecie też przywiesić kartki na ścianie czy wyznaczyć linię na podłodze

LITERATURA I... KRZESŁA

W bibliotece szkolnej została otwarta wystawa literackich... krzesel. Prace wykonali mieszkańcy w każdym wieku na konkurs biblioteczny (dla przedszkoli i szkół podstawowych hasło brzmiało: Sztuka, krzesło i bajka, dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych – Sztuka, krzesło i lektura, a dla dorosłych – Sztuka, krzesło i literatura.

W konkursie wzięło udział ponad 200 osób!

- **karteczki post-it** – warto dysponować różnymi kształtami, wielkościami i kolorami karteczek samoprzylepnych. Pozwolą zebrać skojarzenia/wnioski od uczestników
- **ołówki/długopisy oraz kartki do notowania dla uczestników** – nie każdy zawsze ma przy sobie coś do robienia notatek
- **klej, nożyczki, patafixy, sznurek** – często się przydają, do wykorzystania w dowolny kreatywny sposób.

WAŻNE RADY

- Jako prowadzący warsztat musicie przekazać wiedzę/umiejętności, ale także zadbać o atmosferę spotkania

- Nie generalizujcie. Nie oceniacie
- Mówcie zawsze w pierwszej osobie, np. *Ja uważam, że..., Moim zdaniem...*
- Pytajcie grupę o zdanie. Pokazujcie zagadnienia, ale kierujcie grupą tak, aby to ona znalazła rozwiązanie.

Jeśli w grupie wystąpi konflikt, nie opowiadajcie się po żadnej ze stron. Zawsze pytajcie grupę, jakie ma pomysły na rozwiązanie konfliktu. Starajcie się, aby jak najwięcej pomysłów wychodziło od niej. Waszym zadaniem jest moderowanie rozmowy w taki sposób, aby wspólnie znaleźć rozwiązanie.

Ta sama strategia dotyczy zadań. Zawsze moderujcie je w taki sposób, aby rozwiązania wychodziły od grupy. Pomysły uczestników zapisujcie zawsze tak, jak zostały wypowiedziane. Jeśli chcecie zmienić wypowiedź, zawsze pytajcie, czy oddaje sens tego, co mieli na myśli.

Jeśli planujecie podczas warsztatu pracę w podgrupach, umożliwicie uczestnikom przemieszczanie się, korzystanie z wszystkich książek na półkach, a przy tym zadbajcie, aby każdy zespół znalazł w bibliotece swoje miejsce, w którym czuje się wystarczająco intymnie, ale które go nie będzie ograniczać. Grupy nie powinny sobie wzajemnie przeszkadzać.

Zawsze pokazujcie kilka rozwiązań. Nie sugerujcie, które jest najlepsze. Każdej grupie dajcie tyle samo czasu na zaprezentowanie pracy. Potem omówcie ćwiczenie – pokażcie, co było wspólne dla grup, a co różne. Docieńcie zaangażowanie, wkład i kreatywność.

Zaaranżujcie przestrzeń w taki sposób, aby uczestnicy widzieli się nawzajem. Każdy powinien też dobrze widzieć tablicę. Poproście, aby uczestnicy warsztatu usiedli w kole na dywanie albo dookoła dużego stołu. Zadbajcie o to, aby ta przestrzeń nie przypominała szkolnej sali z ławkami czy krzesłami ustawionymi za sobą. Opowiedzcie o bibliotece, o budynku – historii czy architekturze.

Jeśli prowadzicie warsztat dla dzieci, wykorzystajcie charakter tego miejsca. Powiedzcie, że w bibliotece wcale nie musi być cicho.

Zauważcie, że biblioteka jest miejscem, w którym jest dużo opowieści, historii. Możecie na tej kanwie zbudować cały swój warsztat. Wykorzystajcie metodę budowania opowieści (storytellingu) albo dramę czy inscenizację.

Pokażcie, że każdy może odbierać/interpretować książkę na swój sposób i każdy sposób jest prawidłowy. Opierajcie się na wyobraźni.

Wielu inspirujących warsztatów!

Więcej na stronie akcji:

<http://nocbibliotek.org/pl/jak-poprowadzic-warsztaty>

Zastąpienie kartki krzesłem to pomysł na pokazanie ulubionych książek i wartości, jakie dla nas niosą, w nietypowy sposób. Wystawa cieszyła się tak dużym zainteresowaniem, że ze szkoły powędrowała do miejskiego kina i biblioteki publicznej. W planach na przyszłoroczną Noc – połączenie literatury, plastyki i muzyki... na parasolach!

Tu, czyli gdzie?

**Biblioteka jako
żywe archiwum
historii lokalnych**

Lokalna biblioteka powinna być źródłem wiedzy na temat przeszłości okolicy i jej ważnych postaci. Nie tylko w formie półki z wydawnictwami regionalnymi, ale również poprzez działania na rzecz zachowania i dokumentowania śladów przeszłości i prowadzenie projektów twórczych z udziałem mieszkańców. Podczas Nocy Bibliotek może się odbyć uroczysty finał takich działań i prezentacja ich efektów całej lokalnej społeczności.

Jak gromadzić ślady pamięci lokalnej, organizując grupę czytelników (uczniów, seniorów) do wspólnego działania?

1. PRZESZUKIWANIE ARCHIWÓW POD KĄTEM INFORMACJI NA TEMAT MIEJSCOWOŚCI, GMINY.

Co można znaleźć? Źródła genealogiczne i inne:

- herbarze, spisy (szlachty, ziemian, mieszkańców danego miasta, wykaz parceli i nieruchomości wraz z ich właścicielami)
- wykazy nazw miejscowości, dawne i obecne
- mapy, plany, dawne i obecne
- fotografie (rodzinne, atelier, reporterskie i inne)
- dokumenty (osobiste, instytucjonalne, pozainstytucjonalne)
- korespondencja itd.

Gdzie szukać?

- archiwa kościelne: akta metrykalne, np. <http://szukajprzodka.pl/archkos.php>
- archiwa państwowe: www.szukajwarchiwach.pl, <https://audiovis.nac.gov.pl>
- archiwa społeczne: www.archiwa.org, np. www.karta.infogenia.pl, www.foto.karta.org.pl, Polska na fotografii www.fotopolska.eu

Inne przydatne miejsca/strony internetowe:

- <http://fbc.pionier.net.pl>
- Muzeum Historii Fotografii w Krakowie – www.zbiory.mhf.krakow.pl
- CBN Polona – www.polona.pl

KRYMINALNA GRA TERENOWA

Skoro nocna impreza to kryminały. W bibliotece i okolicach odbyła się gra terenowa śladami autorki powieści sensacyjnych na wesoło – Joanny Chmielewskiej. Pomieszczenia biblioteczne zamieniły się w miejsca znane z jej książek – można było odwiedzić salon gier, celę więzienną, pojawili się milicjanci, podejrzani i... nieboszczyk! Na gości czekały nocne punkty – stanowiska z zadaniami do wykonania i atrakcjami.

Miejska Biblioteka
Publiczna w Słupsku

LEGENDARNA NOC

Dzieci wysłuchały lokalnej legendy *Żelazny Diabeł* i wzięły udział w quizie na jej temat. W trakcie imprezy zbierano propozycje dotyczące przebiegu kolejnej Nocy. Wygrało wyjście w teren i szukanie śladów kowala Macieja z legendy.

Biblioteka Publiczna w Jasieniu

SPACER LITERACKI

Uczestnicy Nocy odbyli spacer uliczkami Wejherowa śladami bohaterów kryminalnego cyklu *Sprawy Inspektora Brauna* Piotra Schmandta. Gościem specjalnym był sam autor. Jego opowieści przeniosły spacerowiczów do Wejherowa początku XX wieku. Okazało się, że nie wszyscy znali istniejący do dziś budynek fabryki cygar Pawła Pokory, młyn nad rozlewiskiem czy stary cmentarz, zwany wejherowskimi powązkami. Fragmenty tekstu czytane przez autora rozpały wyobraźnię uczestników. Niezapomniane wrażenia i dreszczyk emocji!

Pedagogiczna Biblioteka
Wojewódzka w Gdańsku,
Filia w Wejherowie

- Baza zdjęć Polskiej Agencji Prasowej – www.fotobaza.pap.pl, www.foto.pap.pl.

Pomocne przy opisywaniu znalezionych archiwaliów mogą być również:

- Strona umożliwiająca przeszukiwanie źródeł zawierających dane osobowe: www.genealogyindexer.org
- Forum dyskusyjne miesięcznika „Odkrywca” – www.odkrywca.pl/forum.php
- Portal miłośników przedwojennej Warszawy - www.warszawa1939.pl
- Polskie Siły Powietrzne w II wojnie światowej - www.polishairforce.pl
- Strona internetowa poświęcona polskim odznaczeniom – odznaczenia.pl.tl
- Strony dedykowane fotografom: www.fotorevers.eu oraz www.atelierwarszawskie.blogspot.com
- Grupy dyskusyjne (google groups), np. pl.soc.genealogia, pl.sci.historia
- Grupy na Facebooku: Genealodzy (PL), Genealodzy.pl, W poszukiwaniu korzeni, Zapiski genealogiczne
- Fora dyskusyjne/strony genealogiczne (<http://forum.archiwa.org>, www.genealodzy.pl/Forum.phtml, <http://forgen.pl/forum>, www.genealogiapolska.pl/forum, <http://forumgenealogiczne.pl>, <http://www.wtg-gniazdo.org> (lokalne towarzystwa genealogiczne), www.lubgens.eu, www.genpol.com.

2. ŚLADY LOKALNEJ HISTORII W MUZEALIACH I ZABYTKACH

Podczas poznawania i dokumentowania zabytków waszej miejscowości, pomocny będzie portal: www.otwartzabytki.pl. Znajdziecie tam m.in. scenariusze lekcji przydatne w nauce opisywania zabytków według standardów czy tworzenia katalogu zabytków regionalnych.

W przypadku muzealiów poznajcie zasoby i ideę muzeów społecznych/prywatnych (więcej tutaj: <http://muzeaprywatne.blogspot.com/p/do-pobrania.html>).

Ważnym źródłem wiedzy o przeszłości są także nagrobki. Na portalu www.grobonet.com znajdziecie sfotografowane nagrobki z całej Polski.

3. NAJSTARSZY MIESZKAŃCY JAKO ŹRÓDŁO WIEDZY O PRZESZŁOŚCI

Opowiadane przez ludzi historie to tzw. relacje „oral history” (historia mówiona), które możecie gromadzić, opracować i udostępniać.

Są różne sposoby prowadzenia wywiadu/rozmowy:

- **wywiad swobodny narracyjny:** biograficzny oraz tematyczny
- **wywiad z listą dyspozycji** (przygotowaną wcześniej listą zagadnień, które warto poruszyć w rozmowie)
- **wywiad ze ściśle zdefiniowaną listą pytań** (sformułowanie pytania narzuca charakter odpowiedzi).

Nagrania możecie wykorzystać w formie:

- prezentacji w internecie
- publikacji: książki, broszury, artykuły
- filmu.

Więcej informacji na ten temat znajdziecie we wspomnianym już podręczniku *Archiwistyka społeczna* (http://archiwa.org/as_materialy2.php) czy w tym instruktażu: <https://www.youtube.com/watch?v=pRws0-JR20Y>.

4. MAPY LOKALNE – AKTUALNE, HISTORYCZNE, NA KTÓRYCH ZAZNACZA SIĘ WAŻNE MIEJSCA.

Przykłady

Wirtualna wycieczka po dawnej Warszawie. Stolica w wybranych z ponad 5 tysięcy relacji i setek archiwalnych zdjęć ze zbiorów Domu Spotkań z Historią i Fundacji Ośrodka KARTA - <http://warszawazapamietana.dsh.waw.pl/>

Alternatywny plan miasta. Przewodnik po wielokulturowych miejscach stolicy: <http://kontynent-warszawa.pl/planwarszawy/>

KOMFORT CZYTANIA W ŻORACH

W bibliotece utworzono Strefę Komfortu, w której czytelnicy mogli podać się profesjonalnemu masażowi relaksacyjnemu przy wybranej przez siebie lekturze.

Miejska Biblioteka
Publiczna w Żorach

NA TROPY SIENKIEWICZA

Uzbrojeni w latarki, w całkowitych ciemnościach, uczestnicy Nocy wyruszyli „tropem Sienkiewicza” na poszukiwania ukrytych w zakamarkach biblioteki kodów QR z informacjami i wskazówkami związanymi z życiem i twórczością noblisty. Tropy wiły się i kluczyły, ale ostateczne rozwiązanie mogło zaprowadzić tylko w jedno miejsce – do półki z jego książkami.

Miejsko-Gminna
Biblioteka Publiczna
w Krasnobrodzie

MOLE KSIĄŻKOWE W AKCJI

Uczniowie w zespołach, przebrani za mole, walczyli o tytuł Mola Książkowego Nocy w konkurencjach bibliotecznych. Na znaną wszystkim melodię (np. *Sto lat* czy *Kaczuchy*) należało zaśpiewać wiersz: *Leń, Kaczka-dziwaczka* lub *Pan Hilary*. Nie zabrakło przy tym akcentów tanecznych. Sztuką okazało się wygryzienie w wafłu atrybutu bohatera bajki, a dla niektórych – w dobie Wikipedii – wyszukanie podanych haseł w encyklopediach, słownikach i przewodnikach. Emocjonującym finałem było szukanie w ciemnościach, tylko przy świetle latarek, ukrytych w szkole zakładek do książek.

Biblioteka Szkoły
Podstawowej i Gimnazjum
w Gliczarowie Górnym

Interaktywny przedwojenny plan miasta: <http://warszawa1939.pl/>

Kawiarnie warszawskie:

<http://www.uaktorek.pl/#mapa> i <http://www.uaktorek.pl/#spacery>

Bemowo (dzielnica Warszawy): <http://cab.waw.pl/bemoteka/>

Białystok: <http://uczyc-sie-z-historii.pl/pl/projekty/zobacz/100>

Dolny Wrzeszcz (dzielnica Gdańska):

<http://uczyc-sie-z-historii.pl/pl/projekty/zobacz/136>

Kijów: <http://uczyc-sie-z-historii.pl/pl/projekty/zobacz/125>

Lwów: <http://www.lvivcenter.org/pl/streets/>

Łódź: Miastograf www.miastograf.pl

Praga (dzielnica Warszawy): <http://www.pragagada.pl/katalog.php>

Sokołów Podlaski:

<http://uczyc-sie-z-historii.pl/pl/projekty/zobacz/101>

Sopot: <http://www.dawnysopot.pl/mapa/index.php?>

Wrocław: <http://uczyc-sie-z-historii.pl/pl/projekty/zobacz/29>

Miasta Europy Środkowo-Wschodniej: <http://www.lvivcenter.org/pl/umd/>

Sztetle: <http://shtetlroutes.eu/pl/maps/>

Woj. śląskie <http://www.peuk.fiz.pl/pl/map>

<http://mapakultury.pl>

<http://otwartzabytki.pl/>

Sieć Cyfrowych Archiwów Tradycji Lokalnej i innych archiwów społecznych:

<http://archiwa.org/mapa.php>

Audioprzewodniki

Lublin: http://szeptany.lublin.pl/Szeptany_Lublin/Home.html

<http://szeptany.lublin.pl/pl/opowiesci/7-lublin-dla-pocztakujacych>

Olkusz: <http://www.audioprzewodnik.olkusz.pl/>

Warszawa: <http://miejskasciezka.pl/>

Projekty wykorzystujące oś czasu

Historia USA: <http://www.digitalhistory.uh.edu/>

Historia Imperium Rzymskiego i krajów celtyckich:
<http://resourcesforhistory.com/map.htm>

5. JAK PRZYGOTOWAĆ RÓŻNE FORMY PREZENTACJI EFEKTÓW PRACY GRUPY ZE ŹRÓDŁAMI HISTORII LOKALNEJ?

Może to być wystawa w bibliotece, przed nią lub w ważnym punkcie miejscowości, wirtualny atlas/wirtualna mapa, strona internetowa, plansza z mapą w ważnym punkcie miejscowości, np. przed biblioteką, wycieczka szlakiem nieoczywistych śladów przeszłości, a także różne formy artystyczne – literackie, teatralne, filmowe, plastyczne.

Wystawa

Organizacja wystawy to szereg działań:

- oszacowanie kosztów i pozyskanie funduszy
- wybór terminu oraz kształtu wystawy
- kwerenda źródłowa dotycząca tekstów i zdjęć
- opracowanie merytoryczne materiału
- projekt graficzny i druk
- montaż wystawy i wernisaż.

Organizując wystawę, możecie mieć dylemat: Czy wystawa powinna być plenerowa, np. przed biblioteką czy w ważnym punkcie miejscowości, czy raczej we wnętrzu biblioteki; jakie narzędzia wykorzystać do prezentacji zebranego materiału (sztalugi, gabloty, antyramy, rollupy), czy może profesjonalny system wystawienniczy (na materiałach twardych, tj. PCV, dibond, pleksi, pianka). Ważne są też koszty, np. opracowanie merytoryczne i graficzne wybranych starych fotografii, ramy, plansze, wydruki.

LATARKI I PODUSZKI

Na Noc Bibliotek najlepiej wyposażone przyszły dwie najmłodsze uczestniczki, które wzięły ze sobą latarki i poduszki.

Biblioteka Publiczna
w Jasieniu

NOCNA KAWIARNIA

Biblioteka zamieniła się w klimatyczną kawiarnię z nastrojowym światłem lampek. Przy dźwiękach muzyki jazzowej w wykonaniu nauczyciela z miejscowej szkoły muzycznej bibliotekarze i goście czytali wiersze i fragmenty prozy z nocą w roli głównej, m.in. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Cypriana Kamila Norwida, fragmenty *Białych nocy* Fiodora Dostojewskiego, *Nocy w bibliotece* Agaty Christie oraz *Całego zdania nieboszczyka* Joanny Chmielewskiej.

Miejska Biblioteka
Publiczna w Radzynie
Podlaskim

DETEKTYWI LITERACCY

W bibliotece trwała akcja detektywistyczna. Uczestnicy m.in. tworzyli portrety pamięciowe na podstawie opisów bohaterów literackich i zgadywali tytuły książek, znając tylko fragmenty ilustracji.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Żabnie

POSZUKIWACZE ZAGINIONYCH KSIĄŻEK

Nocni goście brali udział w poszukiwaniu książek ukrytych w bibliotece i na terenie wokół. Zagłębiali w zakamarki na co dzień niedostępne. Wskazówki prowadziły od pni drzew, przez szufladki katalogu kartkowego, po kępy kwiatów, a w końcu regały z książkami.

Biblioteka Pedagogiczna w Skierniewicach, Filia w Rawie Mazowieckiej

QUO VADIS? DO BIBLIOTEKI!

Przechodniów zaczęła do wejścia do biblioteki jedna z pracowniczek ubrana w togę, czytająca głośno fragmenty *Quo vadis* Henryka Sienkiewicza.

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach

Strona internetowa lub plansza z mapą

Decydując się na taką formę prezentacji zbiorów historycznych, możecie mieć dylemat: Czy lepiej wyjść od mapy aktualnej, czy historycznej? Jeśli dysponujecie mapą historyczną, warto wyjść od niej, gdyż nie jest na pewno szeroko znana. Szczególnie wartościowe są mapy sprzed 1939 r., na których możecie zaznaczyć późniejsze zmiany. Np. przebieg i nazwy ulic, place, ronda oraz zmiany ich nazw, zmiany funkcji budynków, pomniki, cmentarze, parki. Prostym i bezpłatnym narzędziem, które możecie wykorzystać do stworzenia mapy z jej różnymi „warstwami historycznymi” jest Google Maps.

Lokalna kolekcja

Celem działań może być także zbiór Dokumentów Życia Społecznego – prowadzi go wiele bibliotek. Można zacząć po prostu od półki z zebranymi materiałami, ale należy pamiętać o zasadach archiwizacji i przechowywania archiwaliów, np. fotografii (znaleźć je można np. w podręczniku *Archiwistyka społeczna*: http://archiwa.org/as_materiały2.php).

Spotkania mieszkańców

Naturalną formą przekazania wiedzy na temat przeszłości miejsca, w którym działa biblioteka, są spotkania z regionalistami i lokalnymi patriotami. Np. w bibliotece w Raszynie organizowana była seria spotkań „Powiedz, co wiesz o Raszynie?” (<https://www.youtube.com/watch?v=IEABOcw-6pl>). Taki cykl może być też podzielony na tematy, np.: Powiedz, co wiesz o mieszkańcach/miejscach/wydarzeniach...?

Formy artystyczne

Jeśli dysponujecie archiwaliami dokumentowymi, możecie zorganizować czytanie z podziałem na role, czyli „wielogłos” na podstawie montażu fragmentów archiwaliów czy czytanie performatywne. Taka forma dobrze pokazuje różne punkty widzenia na wydarzenie historyczne.

Jeśli odkryliście jakieś ciekawe wydarzenie na terenie waszej miejscowości/gminy/dzielnicy, możecie przygotować jego **rekonstrukcję**, czyli inscenizację w formie widowiska z oddaniem realiów historycznych.

Wycieczka szlakiem nieoczywistych śladów lokalnej przeszłości

Mogą to być m.in. dawne zakłady rzemieślnicze, sklepy, fabryki czy miejsca rekreacji. Długość tej listy i atrakcyjność wycieczki zależy od waszej wyobraźni i umiejętności śledczych.

Questing

Forma gry terenowej (nazwa do ang. *quest* – poszukiwanie) odkrywającej dziedzictwo kulturowe, historyczne czy przyrodnicze danego miejsca, polegająca na wędrówce nieoczywistymi trasami i rozwiązywanie po drodze zadań z nim związanych. Więcej: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Questing>.

Więcej na stronie akcji: <http://nocbibliotek.org/pl/biblioteka-archiwum-lokalne>

Materiały dodatkowe i inspiracje

Scenariusz zajęć dla dzieci poświęconych lokalnym legendom na stronie programu CEO PoczytajMy: <https://poczytajmy.ceo.org.pl/aktualnosci/aktualnosci/scenariusz-zajec-opowiem-wam-historie-mojej-okolicy>

Strona programu CEO Literacki Atlas Polski promującego czytanie przez tworzenie przez zespoły uczniowskie literackiego atlasu miejscowości, pokazującego miejsca związane z lokalnymi twórcami, ale też utworami, których akcja rozgrywa się w okolicy: www.ceo.org.pl/pl/reportaze

PLEMIĘ CZYTELNIKÓW

Młodzi uczestnicy czytali fragmenty książek o życiu i zwyczajach Indian. Zostali przyjęci do plemion – wybrali indiańskie imiona, malowali na twarzach plemienne symbole, wykonywali pióropusze i projektowali tipi. Były zabawy i gry zręcznościowe, a na koniec wspólne ognisko.

Gminna Biblioteka
Publiczna w Płońscy

HAPPENING Z DUCHAMI

W pobliskim parku uczestnicy w przebraniach duchów czytali przy latarkach książkę Adama Bahdaja *Wakacje z duchami*.

Gminna Biblioteka
Publiczna w Jezioranach

Moc promocji

**Jak pokazywać działania
biblioteki
w mediach i społeczności**

Udział w dużej, ogólnopolskiej, nagłaśnianej w centralnych mediach akcji, takiej jak Noc Bibliotek, już sam w sobie jest promocją biblioteki. Dzięki temu zostaniecie łatwiej zauważeni nie tylko przez potencjalnych użytkowników i czytelników, ale też przez partnerów medialnych czy finansowych. Jednak najważniejsze jest zadanie sobie pytania, co wy sami możecie i powinniście zrobić, by o atrakcjach w waszej bibliotece było głośno w sąsiedztwie i by wzięło w niej udział jak najwięcej okolicznych mieszkańców.

Oto wskazówki i pomysły na to, jak wypromować takie specjalne wydarzenia kulturalne w bibliotece.

GRUPA DOCELOWA

Na początku zastanówcie się, do kogo kierujecie wasze działania. Kto powinien wiedzieć o akcji i jak może z niej skorzystać? Odpowiedzcie sobie na pytania:

- Kim są nasi odbiorcy i gdzie mieszkają?
- W jakim są wieku?
- Co robią na co dzień?
- Jakie wartości są dla nich ważne?
- W jakich miejscach najczęściej bywają?
- Z jakich mediów, w tym portali internetowych, korzystają?

Poznanie grupy docelowej pozwoli dopasować do niej formę materiałów promocyjnych (plakaty, ulotki, banery internetowe) i ich język – inaczej zwrócić się do seniorów, a inaczej do dzieci, nastolatków czy ich rodziców.

JĘZYK KORZYŚCI

Aby promocja była skuteczna, warto wyraźnie zaznaczyć:

- Czego oczekujecie od waszych odbiorców. Dlatego w materiałach promocyjnych piszcie: „przyjdź”, „sprawdź”, „zobacz”, „wysłuchaj”, „obejrzyj”, „podziel się opinią” itp. Każdy komunikat promocyjny powinien kończyć się apelem
- Jakie korzyści odniosą uczestnicy. Dlaczego? Gdyż ludzie przede wszystkim interesuje odpowiedź na pytania: Z czego będzie można skorzystać? Co zobaczyć? Czego się dowiedzieć? Do czego będzie można mieć dostęp? Czyli konkretne korzyści.

Akcję promocyjną najlepiej zacząć już na etapie planowania wydarzenia. Chodzi o to, żeby potencjalni uczestnicy od początku wiedzieli, co robicie, a poza tym część działań wymaga

NOC Z ANDERSENEM I... STRAŻAKIEM

Tematem przewodnim Nocy były baśnie Hansa Christiana Andersena. Na początek dzieci musiały znaleźć 27 książek pisarza ukrytych w bibliotece. Następnie wysłuchały baśni *Dziewczynka z zapłkami*, a w bibliotece pojawił się... strażak, który opowiadał najmłodszym o zagrożeniach związanych z kontaktem z ogniem.

Biblioteka Szkoły
Podstawowej w Strzelnie

DRZEWO KSIĄŻEK

W ramach Nocy młodzi ludzie wykonali z papieru książki, które zawiesili na drzewie na rynku w Warcie. Następnie tworzyli w bibliotece plakaty z hasłami propagującymi czytanie. O 5.00 rano wzięli swoje prace oraz dwa pudła zebrałych książek i wyruszyli do miasta. Plakaty rozwiesili w ważnych punktach miejscowości. Jedno z pudeł zostawił przed urzędem gminy, drugie na dworcu. Była na nich zachęta do wybrania sobie książki wraz z prośbą o przekazanie jej po lekturze kolejnej osobie.

Biblioteka Publicznego
Gimnazjum w Warcie

promocji z wyprzedzeniem np. zgłoszenia uczestników, zaproszenie gości specjalnych, np. autorów, poszukiwanie wolontariuszy.

Przez cały projekt należy też pamiętać o dokumentacji – opisywaniu, rejestrowaniu i umieszczaniu relacji w internecie. Dzięki temu wydarzenie będzie miało długie życie. Nie zapominajcie też o gromadzeniu zasobów do kolejnych projektów (np. kontaktów do partnerów, dziennikarzy itd.).

JAK PROMOWAĆ DZIAŁANIA BIBLIOTEKI W MEDIACH

Podstawowa forma kontaktu z dziennikarzami to **informacja prasowa**. Co powinna zawierać?

- **Tytuł:** Najlepiej po prostu nazwa wydarzenia
- **Nagłówek (lead):** Podstawowe informacje: kto, co, gdzie, kiedy, jak – przekazane w przyciągającej uwagę formie. Zachęta do czytania dalej
- **Rozwinięcie:** Zwięzły opis tego, co dokładnie będzie się działo (unikajcie żargonu zawodowego!), ale też dlaczego jest to ważne, co jest w tym wydarzeniu wyjątkowego. (pomocne może być dokończenie zdania: „Tylko my...”). Czym wyróżnia się wasza biblioteka i ta akcja na

tle innych? Jeśli umiecie odpowiedzieć na to pytanie, to znaczy, że w czymś jesteście szczególni. Jest to bardzo ważne przy skutecznej promocji akcji

- **Osoba do kontaktu:** W osobnym akapicie podajecie adres miejsca, czas trwania imprezy i koniecznie dane osoby do kontaktu (imię i nazwisko, e-mail, telefon) oraz adres strony z dodatkowymi informacjami o akcji.

Ponieważ wydarzenie ma przyciągnąć lokalną społeczność, postawcie na **lokalne media** – gazety, rozgłośnie, telewizję, portale.

O CZYM WARTO PAMIĘTAĆ, WYSTĘPUJĄC W MEDIACH?

- Kluczem do sukcesu jest **solidne przygotowanie** się do wywiadu. Zastanówcie się, co jest informacją najważniejszą, a co tylko uzupełniającą, pomyślcie nad kluczowym przesłaniem naszej akcji
- Dowiedzcie się, **ile macie czasu** na wypowiedź i dostosujcie do tego temat i formę
- Podczas rozmowy postawcie na konkrety, pomińcie oczywistości (np. że „akcja jest ciekawa”), np. „Już za tydzień ogólnopolska akcja Noc Bibliotek, w 1300 bibliotekach w całej

Polsce i w naszej bibliotece. Organizujemy m.in. flashmob i warsztaty. W kampanię zaangażowane są licea, burmistrz, organizacje”.

PATRONAT MEDIALNY

Patronat medialny z pewnością może wam pomóc nagłośnić działania i dotrzeć do szerszego kręgu odbiorców. Trzeba o nim pomyśleć dużo wcześniej.

We wniosku o patronat powinny się znaleźć:

- informacje o wydarzeniu (co, gdzie i kiedy będzie się działo)
- informacje o organizatorach (kto za tym stoi)
- korzyści dla patrona medialnego (oraz co możecie zaoferować: logo na plakatach, innych materiałach, zakładki, banery reklamowe, rollupy i standy podczas imprezy w bibliotece)
- konkretne oczekiwania wobec patrona (kiedy i czego się spodziewacie – im konkretniej, tym lepiej).

Po zawarciu umowy patronackiej dbajcie o terminowość realizacji zobowiązań – na czas wysyłajcie informacje, z wyprzedzeniem poproście o logo do druku czy materiały do dystrybucji. Pilnujcie też realizacji zobowiązań przez drugą stronę (np. terminów publikacji). Na koniec wyślijcie podziękowania za wsparcie medialne.

JAK PROMOWAĆ DZIAŁANIA BIBLIOTEKI W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH

To najpopularniejsze dziś medium promocyjne, które umożliwia bezpośrednie dotarcie do wielu, szczególnie młodszych odbiorców. Prowadzenie fanpage'u to odpowiedzialne zajęcie – w ten sposób tworzymy wizerunek naszej instytucji. Wbrew pozorom kosztuje to sporo czasu i wysiłku.

PLANUJĄC STRATEGIĘ PROMOCYJNĄ W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH, ODPOWIEDZIE SOBIE NA PYTANIA:

- Kim jesteście, do kogo mówicie, po co?
- Czy jesteście przygotowani, by zdobyć i utrzymać zainteresowanie w mediach społecznościowych? Pozostawiony sam sobie, nieaktywny fanpage to nie najlepszy pomysł na promocję

NOCNE OFERTY SPECJALNE

Tej Nocy czytelnicy nie tylko wypożyczyli książki wybrane i wyeksponowane w ramach ofert specjalnych: „Poczytaj mi mamo i tato”, „Wypożycz książki na sesję”, „Wypożycz książkę na weekend”, ale można też było zwrócić długo przetrzymaną książkę bez kary.

Wojewódzka Biblioteka
Publiczna i Centrum
Animacji Kultury w Poznaniu

PORWANIE W BIBLIOTECE

Na drzwiach wejściowych do biblioteki umieszczony był groźnie wyglądający napis: „Každy, kto o zmroku przekroczy próg tego budynku, nie wyjdzie z niego przed świtem”. Uczestnicy musieli zostawić odcisk swojego palca i wypić kubek eliksiru (do wyboru były: napar ze starych skarpetek, kompot ze ślimaków, płyn na porost włosów...). Nagle okazało się, że kogoś brakuje. Zaginęła jedna z uczestniczek, ale porywacz zostawił zaszyfrowany list. Zadaniem gości było rozwiązanie kilku zagadek, które wymagały logicznego myślenia oraz spostrzegawczości. Po godzinie porwana została uwolniona!

Miejska Biblioteka
Publiczna w Działdowie

- Czy potraficie zabawiać, informować, rozmawiać?
- Jak komunikujecie się z użytkownikami? W jaki sposób chcecie się zwracać do odbiorców: na ty, czy stosując formy grzecznościowe?
- Skąd weźmiecie treści?
- Kto zajmie się ich publikacją? Należy od początku ustalić, kto będzie się zajmował codzienną komunikacją. W mediach społecznościowych wszystko jest publiczne, kiedy zależy wam na odzwieciu, nie możecie pozostawić pytań bez odpowiedzi, musicie sprawnie, kompetentnie i na bieżąco udzielać informacji
- Czy jesteście przygotowani na kryzys i niewygodne pytania? Musicie być gotowi na krytykę ze strony ludzi. Także na zalew pytań i dyskusję, również tę niewygodną.

Umieszczając materiały w mediach społecznościowych, warto pamiętać o **zasadzie AIDA**, czyli:

- *Attention* – na ile dany materiał przyciąga uwagę
- *Interest* – zainteresowanie, chodzi o podtrzymanie go, ludzie chcą czytać dalej, rzucając okiem
- *Desire* – na ile chcemy się w to zaangażować
- *Action* – na ile skłania do działania.

Używajcie hasztagów, ale nie przesadzajcie z ich liczbą. Są o tyle użyteczne, że wiele osób, w tym niektórzy dziennikarze, przeszukuje media społecznościowe przy ich pomocy.

ELEMENTY, DZIĘKI KTÓRYM WIADOMOŚCI W SIECI ROZCHODZA SIĘ ŁATWIEJ I SZYBCIEJ, TO:

- emocje – nawet mocne, np. wzruszenie
- praktyczna wiedza – bardzo skuteczny sposób. Dobre rady i wskazówki, pomoc w życiu codziennym, które sprawiają, że stronę zapamiętujemy i chętnie tu wracamy
- opowieści, historie pokazane z perspektywy zwykłych ludzi (np. ta książka zmieniła moje życie);
- zdjęcia - dobre zdjęcie, sugestywny obraz może czasem powiedzieć więcej niż tysięcy słów
- publikowanie newsów, intrygujących treści na bieżąco (w tym wypadku liczy się szybkość i refleks)
- humor, zabawa, rozrywka
- znane twarze, wpływowe osoby, autorytety
- publikowanie filmików: mają one większy zasięg niż zdjęcie, film może być również zbiorem zdjęć.

MATERIAŁY PROMOCYJNE AKCJI

Spójne graficznie materiały promocyjne akcji Noc Bibliotek powinniście pobrać ze strony: www.nocbibliotek.org Pakiet plakatów, zakładek-ulotek i innych materiałów akcji otrzymacie również od organizatorów pocztą. Korzystanie z nich nie tylko uatrakcyjni imprezę, ale pozwoli łatwo, również wizualnie, wpisać lokalne wydarzenie w ogólnokrajową akcję, promowaną w centralnych mediach.

Część materiałów do pobrania jest w formie otwartej, do edycji, i możecie je łatwo dostosować do swoich potrzeb.

Materiały promocyjne zawsze powinny zawierać:

- nazwę imprezy
- hasło zachęcające do wzięcia udziału
- logo akcji
- dokładną datę, godzinę i miejsce rozpoczęcia imprezy
- kontakt (adres strony, e-mail, telefon) do organizatorów, czyli do was.

POMYSŁY NA PROMOCJĘ BIBLIOTEKI

Najpopularniejsze formy promocji to: plakaty, ulotki (np. w formie zakładek do książek), strona internetowa, fanpage i wydarzenie w portalach społecznościowych, a także informacje w lokalnych mediach.

Strona internetowa biblioteki to wasza wizytówka – niezbędne miejsce do zamieszczania informacji z życia biblioteki (plan wydarzeń, harmonogram prowadzonych zajęć). Stronie może towarzyszyć **blog biblioteczny** – szansa na bardziej bezpośredni kontakt z czytelnikami (np. na platformie Wordpress). Ważne też, by biblioteka posiadała swój **fanpage czy kanał na portalu społecznościowym** (Facebook, Twitter, Youtube, Instagram itd.).

Stalą promocją biblioteki jest też oczywiście **regularne organizowanie różnego rodzaju spotkań**, imprez, wystaw, wieczorów autorskich, warsztatów literackich czy prowadzenie książkowych klubów dyskusyjnych – kreuje to wizerunek waszej biblioteki jako miejsca, w którym cały rok dzieje się coś ciekawego. Warto też zaprosić do **współpracy miejscowe władze i lokalne instytucje kultury**. Wspólne obchodźcie lokalne święta, bierzcie aktywny udział w ich przygotowaniu. Szukanie partnerów czy wsparcia dla wydarzeń specjalnych w bibliotece nie powinno później być problemem.

Nie można też zapomnieć, że za najskuteczniejszą metodę promocji uchodzi tzw. **marketing szeptany**, czyli bezpośrednie polecenie i zachęcanie do udziału w wydarzeniu użytkowników biblioteki, rodziny, znajomych, sąsiadów itd. Stosujcie go z przekonaniem!

CAŁA PRAWDA O KRYMINAŁACH

Noc była gratką dla miłośników kryminałów. W bibliotece gościli policjanci i detektywi, którzy zdradzili czytelnikom tajniki prowadzenia śledztw, tropienia śladów i... rozpoznawania kłamców. Uczestnicy wzięli też udział w rozwiązywaniu zagadek kryminalnych w ramach Szkoły Detektywów.

Miejska Biblioteka
Publiczna w Chrzanowie

SZEKSPIR NOCY LETNIEJ

Rybniczanie w strojach z kryzami nawiązującymi do epoki elżbietańskiej (chętni mogli się w nie zaopatrzyć w bibliotecznej kryzarni) byli witani angielską herbatką i ciastkami w holu biblioteki, która tej nocy zamieniła się w „Oberżę pod podwiązką”. Słuchając koncertu muzyki dawnej na harfe i obój, odbierali karty do gry *Kod Szekspira*, po czym ruszali do realizacji kolejnych zadań – np. deklamowania w pełerynie słynnej kwestii Hamleta „Być albo nie być – oto jest pytanie” i odgrywania scenek ze sztuk Szekspira. Niektórzy recytowali z pamięci duże fragmenty, a rodowity Irlandczyk, *native speaker* z lokalnej szkoły językowej, odczytał fragmenty Szekspira w oryginale. W tym czasie w bawialni można było ułożyć tematyczną kostkę Rubika czy uzupełnić „dymki” w znanych Szekspirowskich scenach.

Biblioteka Główna
w Rybniku

W promocji warto jednak postawić również na dużo **mniej sztapnowe działania** – ich odbiorcy tego samego będą się spodziewać po właściwym wydarzeniu i chętniej wezmą w nim udział.

Oto propozycje:

- **Happening/flashmob** – artystyczne wydarzenie zorganizowane w przestrzeni publicznej, np. w wersji podstawowej wspólne głośne czytanie w uczęszczanych miejscach (główny plac, rynek, galeria handlowa, dworzec, park). Akcje z narracją, dramaturgią, scenariuszem, a przede wszystkim z książkami w roli głównej (flashmob czytelniczy w Poznaniu: www.youtube.com/watch?v=kInRNhmeBHQ)

- **Ambasadorowie projektu** – warto, aby swoim wizerunkiem wsparty akcję znane lokalnie osoby, autorytety. Mogą być gośćmi waszego wydarzenia, udzielić wywiadu (np. w formie wideo), który opublikujecie na stronie, sфотографować się w promocyjnym kontekście i pokazać, popierają wasz projekt.

- **Road show** – seria spotkań prezentujących projekt w różnych miejscach. Scenariusze są podobne (przedstawienie się, ciekawa prezentacja, pytania), ale dyskusja za każdym razem inna. Warto wybrać instytucje, które powinny dowiedzieć się o tym, co planujecie i zaproponować spotkanie

- **Konkurs** – często jest narzędziem promocyjnym, bo przykuwa uwagę (korzyść w postaci nagrody) i angażuje odbiorców do działania. Działanie sprawia, że wiedza uczestników o projekcie rośnie, a nastawienie zmienia się na przychylne. Sprawcie, by odbiorcy mogli się zaangażować w ten sposób, że będą odpowiadać na pytania, być kreatywni (wymyślać slogany, wiersze, przysyłać historie lub zdjęcia) związane z tematyką akcji. Nadesłane prace (odpowiedzi, fotografie) publikujcie. Zagwarantujcie nagrody – oczywiście najlepiej książkowe lub w jakiś inny sposób związane z akcją

- **Memy** – upowszechniane w internecie – ciekawe przykłady czytelniczych memów znajdziecie np. na: www.wachamksiazki.pl
- **Akcje proczytelnicze w terenie**, np.:

– w pobliskim sklepie do każdego zakupu klient dostaje zakładkę z informacją o akcji

- przechodnie losują z kapelusza paski z fragmentami utworów, jakie będziecie czytać podczas Nocy
 - czytanie głośno codziennie o tej samej porze na przystanku niedaleko biblioteki kolejne fragmenty wciągającej powieści
 - wyznaczacie strzałkami na chodniku drogę do biblioteki z różnych ważnych miejsc w okolicy – z dworca, z przychodni itp.
 - wiersze na ścianie – nocne projekcje na fasadzie biblioteki zachęcające do udziału w akcji
 - bicie rekordu w czytaniu – zmieniając lektorów, przeczytajcie wspólnie na głos wybraną książkę od deski do deski
 - półka z książkami w nietypowych miejscach, np. w szatni klubu sportowego – stawiacie tam półkę ze specjalnie wybranymi tytułami, które można pożyczyć do przeczytania
 - loesje – krótkie teksty umieszczane w przestrzeni publicznej (w formie murali, wlepek, plakatów), mające za zadanie zaintrygować przypadkowego przechodnia i skłonić do refleksji (albo uśmiechu), tu zachęcające do udziału w akcji. Więcej na: www.loesje.pl
- **Street art** – może znacie kogoś, kto mógłby stworzyć na zaniedbanym murze w okolicy biblioteki mural czy graffiti promujące czytanie albo akcję Noc Bibliotek? Pamiętajcie, aby zdobyć odpowiednie pozwolenie na zagospodarowanie przestrzeni. Inspiracje np. tu: <http://ebookfriendly.com/books-libraries-in-street-art/>
 - **Książkowe instalacje i rzeźby** – efektowny i skuteczny sposób na przyciągnięcie uwagi przechodniów. Ciekawe inspiracje do różnych konstrukcji z użyciem książek, a także np. murali czytelniczych, można znaleźć np. na portalu Pinterest, który umożliwia publikowanie zdjęć pochodzących z różnych stron internetowych w jednym miejscu i ich tematyczne segregowanie: <https://pl.pinterest.com/>. Szukajcie np. pod hasłami: sztuka z książek, instalacje książkowe, books murals, books street art. Inne przykłady instalacji np. tu: www.thisiscolossal.com/2011/09/booooooooks.

KALAMBURY LITERACKIE

Nocni goście, podzieleni na grupy, rozgrywali w bibliotece emocjonujące kalambury literackie. Zmagali się w kategoriach: postacie literackie, pisarze i tytuły książek.

Biblioteka Publicznego
Gimnazjum w Warcie

Do dzieła!

Więcej na stronie akcji: <http://nocbibliotek.org/pl/promocja>

**Jakie środki,
by pozyskać środki**

**Fundraising
w bibliotece**

Planujecie w swojej bibliotece Noc Bibliotek czy inne wydarzenie kulturalne, które przyciągnie wielu gości? Podpowiadamy, skąd wziąć pieniądze na takie działania – jak szukać wsparcia u indywidualnych darczyńców, przygotować aplikację do konkursów grantowych czy wykorzystać inne sposoby pozyskiwania funduszy.

Dobry pomysł na dobry początek

To, czym będziemy się zajmować, fachowo nazywane jest fundraisingiem. Fundraising to nie jest wyłącznie zdobywanie pieniędzy. To proces poszukiwania wsparcia dla swoich pomysłów. Nie zaczyna się on ani nie kończy na napisaniu wniosku czy sformułowaniu prośby o dofinansowanie. To sekwencja działań prowadzących **od pomysłu do osób i instytucji, które w niego uwierzą** i wesprą nasze starania.

Pomysł na akcję Noc Bibliotek już jest. Na pewno macie też mnóstwo własnych pomysłów, jak tę noc zorganizować w waszej lokalnej społeczności. Sprawdźcie, czy pokazują one, że projekt jest:

- **ważny** – jego celem jest rozwiązanie ważnego problemu w waszej społeczności (np. małej liczby aktywnych czytelników waszej biblioteki)
- **skuteczny** – przyniesie wymierny efekt, który można zademonstrować i zmierzyć
- **konkretny** – wiadomo, co i kiedy się wydarzy w projekcie
- **realistyczny** – zaplanowane działania jesteście w stanie wykonać w określonym czasie
- **aktualny** – „na czasie” – odnosi się do aktualnych problemów (np. niskiego poziomu czytelnictwa w Polsce)
- **odpowiednio zaadresowany** – dopasowany do potrzeb odbiorcy
- **wyważony** – skala zakładanych działań jest odpowiednia do waszych – biblioteki i sponsora – możliwości.

Jeżeli wasz pomysł na działania spełnia te kryteria – jesteście na dobrej drodze. Teraz pomyślcie o niezbędnych zasobach – jakich rzeczy, miejsc i zaangażowania których osób potrzebujecie, by zrealizować swoje plany? Zanotujcie to sobie, a następnie zastanówcie się, czy możecie wskazać instytucje, miejsca, osoby czy firmy, które dysponują tymi zasobami. Pamiętajcie, że na początek znacznie łatwiej uzyskać pomoc bezgotówkową. Dlatego zacznijcie od swoich kontaktów, wykorzystajcie znajomości i nawiązaną wcześniej współpracę. Poszukujcie sojuszników wśród czytelników.

PODCHODY BIBLIOTECZNE

Goście zostali podzieleni na grupy: Epika, Liryka, Dramat i rywalizowali w grach i konkursach. Odbyty się m.in. podchody pod hasłem „Hobbit łączy pokolenia” (kluczenie po zakamarkach biblioteki w poszukiwaniu wskazówek w kopertach, które wytyczały drogę do celu – ukrytej książki Tolkiena *Hobbit*), a także konkurencje ruchowe „Zabawy naszych rodziców” (gra w klasy, w gumę, w kapsle, hula-hop) oraz „UKD na czas” (z wykorzystaniem bibliotecznej Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej).

Filia nr 1 Biblioteki
w Czeladzi

ATO HISTORIA!

Goście poznali historię biblioteki i mogli zajrzeć do wszystkich jej działów, łącznie z tymi, które na co dzień są niedostępne, np. magazyny książek czy dział gromadzenia i opracowania zbiorów, a najcenniejsze starodruki zostały zaprezentowane w formie wystawy.

Pedagogiczna Biblioteka
Wojewódzka w Kielcach

UCIECZKA Z BIBLIOTEKI

Biblioteka zamieniła się w *escape room*. Uczestnicy zostali podzieleni na dwie rywalizujące drużyny, które musiały odnaleźć klucz do drzwi „uwalniających” z budynku. Zegar tykał, a po bibliotece biegały postaci z czołówkami, szukając w różnych działach książek i płyt ze wskazówkami.

Barwna. Multimedialna
Biblioteka dla Dzieci i Młodzieży w Białej Podlaskiej

Sponsoring, czyli handel wymienny

Instytucje i osoby, do których się zwrócić o pomoc, też mają swoje potrzeby. Dadzą wam pieniądze czy wsparcie, jeżeli wpisze się w ich cele i oczekiwania. Firmy podzielą się swoimi zasobami, jeżeli będą miały z tego korzyści. Zastanówcie się, co jesteście w stanie zaoferować sponsorowi. Nie myślcie standardowo! Logo na stronie biblioteki czy rollup ustawiony na scenie w czasie organizowanej przez bibliotekę imprezy nie musi stanowić podstawy oferty. Może poza tym warto zaproponować coś mniej typowego, np. udział pracowników firmy w wydarzeniu, wieczór integracyjny dla rodzin, warsztaty dla dzieci pracowników?

Znacznie łatwiej będzie uzyskać od firmy wsparcie, które nie pociąga za sobą kosztów, np. od firmy transportowej – darmowy przewóz gości czy uczestników, od wydawnictwa – książki na nagrody, od hurtowni papierniczej – materiały potrzebne na warsztaty.

Znacznie trudniej jest uzyskać konkretne dofinansowanie. Najpopularniejszą formą jest wysyłanie listów sponsorskich. Tu warto szukać kontaktów bezpośrednich, np. poprzez czytelników. Po wysłaniu listu/e-maila warto dodatkowo zadzwonić i próbować umówić spotkanie.

Powinniście się do niego profesjonalnie przygotować – stworzyć **ofertę sponsorską**, czyli propozycję, co za ile możecie darczyńcy zaoferować. Można przygotować od razu cały pakiet sponsorski, który zależnie od wpłaconej na nasze konto kwoty będzie zawierał konkretną ofertę, np. od umieszczenia logo na materiałach promocyjnych, do udziału np. w jury konkursu i możliwości współdecydowania o wydarzeniu.

Podstawową zasadą na spotkaniach ze sponsorem jest elastyczność. Negocjujcie, nie upierajcie się przy swojej wizji. Może się okazać, że przyjdziecie prosić o pieniądze, a wyjdziecie z nowym sojusznikiem, który co prawda nie przekaże na wasze konto ani grosza, ale wesprze akcją organizacyjnie, przysyłając ludzi i sprzęt do pracy. Starajcie się nie odmawiać i korzystajcie z dobrej woli przedstawicieli firm. Może zacząć się od przekazania rzyzy papieru, a po kilku latach dojść do stałego finansowania waszych działań.

Oprócz firm i instytucji, do których możecie udać się z prośbą o dofinansowanie wydarzenia w bibliotece lub po innego rodzaju wsparcie (rzeczowe, usługowe), istnieje szereg **narzędzi fundraisingowych**, które można wykorzystać w poszukiwaniu funduszy od osób indywidualnych. Warto je rozważyć:

- zbiórki publiczne – np. anonimowa zbiórka na terenie biblioteki lub sprzedaż cegiełek. Wyczerpujące informacje na ten temat znajdują się na stronie poradnik.ngo.pl/zbiorki_publiczne
- jednorazowa darowizna – darczyńca wspiera inicjatywę wpłatą
- wpłaty członkowskie – drobne, stałe wpłaty np. od członków stowarzyszenia przyjaciół biblioteki.

Fundraising internetowy

Do pozyskiwania funduszy od osób prywatnych świetnie nadaje się internet. Ważne, aby pamiętać o kilku ważnych zasadach:

- Bądźcie widoczni. Informacja o możliwości dofinansowania oraz numerze konta, na które można dokonywać wpłat wspierających wasze działania, powinna pojawić się na stronie biblioteki, na Facebooku, w stopce maila każdego z organizatorów wydarzenia, w materiałach informacyjnych
- W miarę możliwości upraszczajcie jak najbardziej dokonanie wpłaty, np. tworząc narzędzie do wygodnych przelewów online – może warto w nie zainwestować?
- Na stronie publikujcie informacje (najlepiej w formie graficznej) prezentujące sposób wykorzystania pozyskanych środków. Pokazujcie różne źródła finansowania i wskazujcie, na co konkretnie jeszcze brakuje pieniędzy
- Chwalcie się darczyńcami – o ile oni sami tego chcą. Prezentujcie instytucje, które was wsparły, sponsorów prywatnych. Może któryś z nich napisze dla was rekomendację bądź nagra krótki wywiad, który będziecie mogli zamieścić na stronie?
- Proponujcie inne możliwości wsparcia, np. jeżeli ktoś nie może wesprzeć akcji finansowo, może włączyć się jako wolontariusz (więcej w tekście: *Wolontariusze! - włączcie się!*)

Crowdfunding, czyli finansowanie społeczne

W sieci działają portale, za pośrednictwem których odbywa się crowdfunding polegający na pozyskiwaniu dużej liczby jednorazowych drobnych wpłat od osób, które interesują się projektem. Każda zbiórka musi mieć określony pułap, dopiero, jak go osiągniecie – otrzymacie pieniądze, które wpłacają darczyńcy. Pamiętajcie, że portale crowdfundingowe pobierają za swoje usługi prowizję.

Przykładowe polskie portale crowdfundingowe: wspieramkulture.pl, polakpotrafi.pl, wspieram.to

ATYCO WIEZ O SWOJEJ BIBLIOTECE?

Odbył się quiz dotyczący biblioteki. Aby odpowiedzieć na wszystkie pytania, należało przemierzyć szkolne korytarze i podać liczbę schodów wiodących do biblioteki, policzyć regały w wypożyczalni, znać tytuł aktualnej gazетки bibliotecznej i hasła z plakatów zachęcających do czytania.

Biblioteka Zespołu Szkół
nr 3 w Lęborku

Konkursy grantowe, czyli piszemy wniosek

Pozyskanie funduszy od sponsorów indywidualnych i instytucjonalnych to najlepsza forma finansowania projektów. „Sprzedaliśmy” nasz pomysł, spodobał się sponsorowi, umówiliśmy się na jakąś formę wymiany usług i teraz możemy dysponować wpłaconą kwotą zgodnie z potrzebami. Inaczej to wygląda w przypadku funduszy pozyskanych z grantów. Tu obowiązują nas regulaminy, terminy rozliczeń, kontrole i wielka konkurencja. Jednak warto podjąć ten wysiłek – po prostu trzeba dobrze napisać wniosek... i mieć trochę szczęścia. Oto kilka praktycznych wskazówek, które na pewno zwiększą wasze szanse. Pierwsza i najważniejsza rada – **czytajcie uważnie regulaminy**. Tu zapisane będą wszystkie elementy, na które musicie zwrócić szczególną uwagę, aplikując o dofinansowanie: termin składania wniosków, kto może ubiegać się o dofinansowanie, kwoty dofinansowania i – ważne! – wysokość wkładu własnego (mogą to być środki własne instytucji, ale też pieniądze z innych dotacji, koszty wynajmu sali, darowizny czy wyceniona praca wolontariuszy). Poza tym znajdziecie tu tzw. koszty kwalifikowalne (i niekwalifikowalne) – czyli rodzaje wydatków, które będzie można pokryć z grantu oraz terminy realizacji działań – warto pamiętać, że termin złożenia wniosku może być odległy od daty ogłoszenia wyników. Ważni są też **partnerzy**, czyli instytucje deklarujące współpracę z wami przy projekcie.

ZDJĘCIE Z BURMI-STRZEM SPRZED 100 LAT

Odwiedzający tej nocy bibliotekę mogli spotkać pierwszego burmistrza Opoczna Stefana Janasa z małżonką – w ich rolach wystąpili aktorzy z Młodzieżowego Koła Teatralnego w MDK – oraz zrobić sobie z nimi pamiątkowe zdjęcie.

Miejska Biblioteka
Publiczna w Opocznie

Mimo że konkursy grantowe przygotowywane są przez wiele instytucji, zazwyczaj formularze (najczęściej w wersji elektronicznej) zawierają podobne elementy i mają ograniczoną liczbę znaków w poszczególnych polach tabeli. Trzeba poćwiczyć zwarte pisanie krótkimi, logicznymi zdaniami oraz wybór i redakcję najważniejszych informacji.

Podstawowe elementy formularza aplikacyjnego:

- syntetyczny opis projektu
- cele i rezultaty projektu
- opis działań
- harmonogram projektu
- budżet.

Szczegółowe opisy tych elementów znajdziecie w tekście na stronie akcji: <http://nocbibliotek.org/pl/abc-fundraisingu>

Gdzie szukać aktualnych konkursów grantowych?

Przede wszystkim – skorzystajcie z wyszukiwarek. Najlepszą z nich jest ta prowadzona przez portal NGO.pl (www.ngo.pl). Zapiszcie się na newsletter, a będziecie otrzymywać

bieżące informacje o nowych konkursach. Ten portal to także ogromna baza wiedzy na temat prowadzenia projektów i ewaluacji.

Konkursy dotacyjne ogłaszane są w ramach funduszy publicznych – lokalnych i krajowych, unijnych i prywatnych. Najważniejsze i najbardziej znane z nich to:

- małe granty i inicjatywy lokalne: informacje o nich można znaleźć na stronach jednostek samorządu terytorialnego (np. urzędów miast, marszałków wojewódzkich itd.)
- Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (PO FIO) www.fio.pl
- Programy Ministra, m.in. Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego: www.mkidn.gov.pl (operatorami tych programów są m.in. Narodowe Centrum Kultury, Instytut Książki)
- Równać Szanse, konkurs organizowany przez Polską Fundację Dzieci i Młodzieży: www.rownacszansy.pl
- Akademia Orange, konkurs Fundacji Orange: www.fundacja.orange.pl
- Program Dotacyjny Fundacji Bankowej im. Leopolda Kronenberga: www.citibank.pl/poland/kronenberg
- Seniorzy w akcji, program dotacyjny Towarzystwa Inicjatyw Twórczych Ę: www.e.org.pl

Informacje o Funduszach Europejskich: www.funduszeuropejskie.gov.pl

- Program Europa dla Obywateli: europadlaobywateli.pl
- Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki: visegradfund.org
- Kreatywna Europa: kreatywna-europa.eu
- ERASMUS+: www.erasmus.org.pl

Jak widać, potencjalnych źródeł finansowania projektów i akcji jest sporo. Najlepiej łączyć różne formy pozyskiwania środków i pamiętać, że najważniejsza jest umiejętność przekonania innych do naszego pomysłu na działania.

Więcej informacji na stronie akcji: <http://nocbibliotek.org/pl/abc-fundraisingu>

NAGRYWAMY AUDIOBOOK

Dzieci wraz z rodzicami, z podziałem na role, nagrywały przygotowane wcześniej rozdziały książki o przygodach misia obieżyświata *Mat i świat* Agnieszki Suchowierskiej. Powstał z tego niepowtarzalny audiobook, który wraz z książką trafił do biblioteki.

Multimedialna Biblioteka dla Dzieci i Młodzieży nr XXXI w Warszawie

ŚWIATŁOPODGLĄD

Instalacje świetlne, światło naturalne i sztuczne, kolaże, witraże, światło dynamiczne i statyczne, światło w bańce mydlanej... Goście biblioteki, korzystając z nocnej aury, „podglądali” zjawiska świetlne na przygotowanej w bibliotece wystawie i brali udział w zabawach światłem i barwami.

Biblioteka Pedagogiczna KPCEN we Włocławku

**Wolontariusze -
włączcie się!**

**Wolontariat jako
wsparcie misji
biblioteki**

Wolontariusze wszystkich miejscowości – włączcie się!

Jak wiemy z dotychczasowych doświadczeń akcji, w organizację Nocy w bibliotekach angażuje się nieodpłatnie wiele osób. Pomagają w promocji wydarzenia, dzielą się wiedzą i umiejętnościami podczas warsztatów literacko-plastycznych, prowadzą gry i zabawy. Bez ich pomocy dla często skromnego liczebnie stałego zespołu bibliotekarzy, Noce Bibliotek w całej Polsce nie byłyby tak różnorodne i niezwykle.

Warto taką współpracę doceniać i rozwijać. Można też ją sformalizować i zamienić w stały wolontariat na rzecz biblioteki.

Oto kilka praktycznych wskazówek i porad, jak sprawić, by w waszej bibliotece aktywnie działało grono wolontariuszy z korzyścią dla wszystkich stron: wolontariuszy, biblioteki i jej pracowników, a przede wszystkim dla czytelników.

Wolontariat – co to jest?

Wolontariat to bezpłatne, świadome i bezinteresowne działanie na rzecz innych, wykraczające poza związki rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie.

Wolontariusz to każda osoba fizyczna, która dobrowolnie, ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na rzecz organizacji, instytucji i osób indywidualnych, wykraczając poza więzi koleżeńsko-rodzinne.

Kto zatem może zostać wolontariuszem? Każda osoba, która dobrowolnie podejmuje się wykonywania świadczenia na zasadach określonych w ustawie, nie pobierając za nie wynagrodzenia (definicja z Ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie). Wolontariusz nie jest pracownikiem, ale powinien być przez instytucję, na rzecz której działa, traktowany poważnie – można od niego wymagać i rozliczać go z realizacji powierzonych zadań, a z drugiej strony należy o niego dbać i go doceniać, choć nie w formie finansowej.

Najważniejsze regulacje prawne związane z wolontariatem

W 2003 roku przyjęto Ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (została znowelizowana w marcu 2010 r, a następnie w sierpniu 2015 r.). Działania wolontariackie są stosunkiem cywilnoprawnym, czyli świadczeniem „odpowiadającym” świadczeniu pracy. Nie liczą się do stażu pracy (co może być ważną informacją dla osób bezrobotnych). Nie trzeba mieć na nie pozwolenia (to istotne w przypadku cudzoziemców). Nie obowiązuje w nich Kodeks Pracy.

Porozumienie z wolontariuszem

Współpracę z wolontariuszem reguluje **Porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych**, które jest umową cywilną. W porozumieniu należy zawrzeć informacje o:

NOC DETEKTYWÓW

Gospodarzem Nocy był Sherlock Holmes. Pod jego okiem młodzi uczestnicy rozwiązywali zagadki detektywistyczne, m.in. z książek Grzegorza Kasdepke *Wielka księga Detektywa Pozytywki* i serii *Biurowo detektywistyczne Lassego i Mai* Martina Widmarka.

Biblioteka Szkoły Podstawowej nr 3 w Zgierz

NOCE I DNI W BIBLIOTECE

Zostały wybrane i wyeksponowane wszystkie książki ze zbiorów biblioteki z nocą w tytule.

Pułtusk Biblioteka
Publiczna im. Joachima
Lelewela

PROJEKCJA NA ŚCIANIE BUDYNKU

Impreza na tej nocy otwartym dla wszystkich dziedzińcu Filмотeki Narodowej odbywała się we współpracy z sąsiadem – popularnym klubem. Na ścianie budynku dla gości Nocy, bywalców klubu i przechodniów odbyła się projekcja filmów Juliana Antonisza oraz fotosów ze zbiorów Fototeki.

Biblioteka Filmoteki
Narodowej

- zakresie powierzanych wolontariuszowi zadań
- czasie, jaki wolontariusz zobowiązuje się przeznaczyć na wypełnienie przyjętych zobowiązań
- czasie obowiązywania porozumienia
- możliwości wcześniejszego niż przewidziane w postanowieniu zakończenia współpracy.

Jeśli wolontariusz ma działać w bibliotece przez okres dłuższy niż 30 dni – porozumienie musi być sporządzone na piśmie. Jeśli decydujemy się na współpracę krótszą, do 30 dni – może być zawarte zarówno w formie ustnej, jak i pisemnej (wzór porozumienia znajdziecie w materiale na temat wolontariatu na stronie akcji: <http://nocbibliotek.org/pl/wolontariusze-w-bibliotekach-biale-kruki>).

Obowiązki biblioteki wobec wolontariuszy

Poza zawarciem pisemnego porozumienia o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych, wolontariusza należy wprowadzić do biblioteki w podobny sposób, co nowego pracownika.

Trzeba poinformować go o przysługujących mu prawach i ciążących na nim obowiązkach oraz zapewnić mu ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW). W sytuacji, gdy porozumienie z wolontariuszem zostało zawarte na okres krótszy niż 30 dni, biblioteka ma obowiązek samodzielnie ubezpieczyć wolontariusza od następstw nieszczęśliwych wypadków. Biblioteka jest także zobowiązana opłacić składkę za 30 pierwszych dni wykonywania świadczeń w przypadku zawarcia z wolontariuszem umowy na czas nieokreślony. Gdy porozumienie z wolontariuszem zostało zawarte na okres dłuższy niż 30 dni (i określony), nie musimy opłacać ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków – wolontariuszowi przysługuje ubezpieczenie na mocy Ustawy o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach.

Współpraca wolontariusza z biblioteką – krok po kroku

Celem nawiązania i rozwijania współpracy biblioteki z wolontariuszami jest wsparcie i wzmocnienie jej działań. Wolontariusz oferuje bibliotece swoje: wiedzę, umiejętności, doświadczenie, pomysły, energię oraz czas – cenne dary, które należy docenić i jak najpełniej z nich skorzystać. Dlatego współpracę należy dobrze zaplanować i zorganizować.

Oto najważniejsze kroki, jakie warto wykonać:

1. DIAGNOZA POTRZEB BIBLIOTEKI

Zanim zaprosicie wolontariuszy do współpracy z biblioteką, powinniście zastanowić się nad motywacjami i zadać sobie pytanie: Do jakich zadań potrzebujemy wolontariuszy? Jaki cel chcemy zrealizować, współpracując z nimi? Na jaki czas chcemy ich zaangażować? Kogo byśmy widzieli w tej roli?

2. PRZYGOTOWANIE BIBLIOTEKI

Korzystanie z pracy wolontariuszy oznacza zawsze zmianę w organizacji pracy, przestrzeni pracy, relacji w zespole, więc wszyscy muszą być na nią przygotowani. Zanim pojawi się pierwszy wolontariusz, zorganizujcie spotkanie wszystkich osób, które mają wpływ na funkcjonowanie biblioteki, podejmują decyzje, będą mieć kontakt z wolontariuszami. Porozmawiajcie o potrzebach biblioteki, oczekiwaniach osób w zespole, obawach, dotychczasowych doświadczeniach i o samej idei wolontariatu. Zobaczcie i omówcie szanse, ale też potencjalne problemy i to, jak ich uniknąć. Powołajcie koordynatora wolontariatu w bibliotece, czyli osobę, która, choć ma inne obowiązki, znajdzie również czas na pracę z wolontariuszami. Do jej zadań będzie należało przyjęcie wolontariusza i wprowadzenie go do placówki (kontakt, rozmowa wstępna, przygotowanie zakresu zadań, umowy, zapewnienie stanowiska pracy, a następnie systematyczna wspólna praca, czyli regularne spotkania, rozmowy o wykonywanych zadaniach, motywowanie i docenianie).

3. OFERTA DLA WOLONTARIUSZY I KANAŁY KOMUNIKACJI

Szukajcie konkretnej osoby na konkretne stanowisko, czyli:

- określcie zadania, jakie chcecie powierzyć wolontariuszowi
- zastanówcie się, jakie kwalifikacje/umiejętności/doświadczenie/nastawienie/możliwości czasowe powinna mieć osoba, której szukacie.

Stwórzcie listę korzyści płynących ze współpracy z biblioteką dla wolontariusza/wolontariuszki. Co mogą zyskać?

- nowe umiejętności
- doświadczenie
- nowe kontakty
- podniesienie kwalifikacji.

PODEJRZANA SPRAWA W BIBLIOTECE

W bibliotece zagościła królowa zbrodni Agatha Christie. Czytelnicy wzięli udział w konkursie literackim „Czarna Dama” i kalamburach „ABC zbrodni”. Gośćmi specjalnymi byli policjanci, którzy opowiedzieli i pokazali, na czym polega praca w wydziale kryminalnym. Atrakcją była nauka technik pobierania dowodów rzeczowych z miejsca przestępstwa, m.in. odcisków palców i zapachów. Czytelnicy stworzyli cztery agencje detektywistyczne – Pod Sową, Czarny Kot, Pod Lupą, Trop – i przystąpili do zdejmowania odcisków palców z biblioteczných regałów. Zebrali ich łącznie aż 176! Lokalne księgarnie zaprezentowały związane z tematem Nocy nowości książkowe – najnowsze hity kryminału skandynawskiego oraz książki o czarach i czarownicach. Detektywi przygotowali portret pamięciowy więdźmy, rozpracowywali zaszyfrowane wiadomości, rozpoznawali charakterystyczne zapachy, znajdowali zaginione książki, a na koniec otrzymali certyfikaty detektywów. W bibliotece trwała też wystawa narzędzi zbrodni i można było zagrać w detektywistyczną grę planszową *Cluedo*, w której odkrywa się sprawcę i okoliczności zdarzenia za pomocą wskazówek z kart. Czytelnicy na pamiętkę mogli sobie zrobić zdjęcie jako „nocny bibliotekarz” lub „podejrzany czytelnik”.

SMACZNEJ LEKTURY!

Po czytelniczych atrakcjach, by wzmocnić siły, odbyło się wspólne gotowanie literackie – dzieci z pomocą pań bibliotekarek przygotowały przekąski znane z książek.

Biblioteka Publiczna
Gminy Pomiechówek

TU TEŻ WOLNO CZYTAĆ!

W odpowiedzi na hasło Nocy w szkole pojawiły się plakaty wskazujące miejsca, w których można wygodnie usiąść z książką i zagłębić się w lekturze.

Biblioteka Szkoły Podstawowej Nr 1 z Oddziałami Integrycyjnymi w Gryfinie

Przygotujcie ofertę/ogłoszenie. Oferta musi być napisana jasno, krótko, czytelnie, tzw. językiem korzyści i zawierać informacje o:

- bibliotece
- zadaniach, jakie chcemy powierzyć wolontariuszom
- wymiarze czasowym wolontariatu
- formach zgłoszenia (telefonicznie, mailowo, osobiście)
- terminie i miejscu rozmowy rekrutacyjnej.

Powinna też mieć część perswazyjną – motywującą do zgłoszenia się właśnie do waszej biblioteki. Ważne, by napisać o tym, co rzeczywiście spotka u was wybraną osobę: np. o niezapomnianych doświadczeniach związanych z udziałem w ogólnopolskiej, medialnej akcji, w której uczestniczy w waszej bibliotece wielu gości – w przypadku zaangażowania w Noc Bibliotek, a także o byciu częścią twórczego zespołu, samodzielnych zadaniach itd.

Istotne jest, by przyszli wolontariusze dostrzegli korzyści z pracy z wami.

Dla jaśniejszego ich określenia warto przygotować tabelkę, w której po jeden stronie wypiszecie wszystko to, co chcecie, by wolontariusze wam dali z siebie, a po drugiej – właśnie to, co wy im możecie zaoferować.

Kiedy oferta jest gotowa, należy wybrać sposób jej upublicznienia, czyli **kanał komunikacji**, którym przekażecie informacje o poszukiwaniu przez waszą bibliotekę wolontariuszy. Każdy ma zalety i wady (np. ambona i ogłoszenia parafialne w kościele docierają tylko do osób wierzących, ale za to prawdopodobieństwo zainteresowania ich tematem bezinteresownej pomocy jest duże; internet jest szybki, tani, dociera szeroko, ale wyklucza osoby niekorzystające z komputera itd.).

Przy wyborze kanału/kanałów (oczywiście warto wykorzystać kilka), należy przemyśleć, z jakiego kanału informacyjnego najczęściej korzystają osoby, których szukacie. Nie zapomnijcie też o kontaktach osobistych (przez użytkowników biblioteki, znajomych, rodzinę). Poczta pantoflowa działa najlepiej, a kontakt osobisty uwiarygadnia wasze przedsięwzięcie.

Gdzie szukać wolontariuszy

Wszystko zależy od waszej inwencji oraz profilu osoby, której szukacie, ale na pewno informacje o poszukiwaniu wolontariuszy warto ogłosić (np. wieszając plakat czy przygotowując ulotki-zakładki wkładane do wypożyczanych książek):

- czytelnikom i użytkownikom biblioteki
- w lokalnych centrach wolontariatu
- na stronie internetowej i w mediach społecznościowych biblioteki
- poprzez lokalne media
- wśród rodziny i znajomych
- przez ogłoszenia parafialne
- w klubach seniora
- w przychodniach lekarskich
- w lokalnych instytucjach kultury.

4. ROZMOWA WSTĘPNA

Rozmowa wstępna z wolontariuszem może być poprzedzona **spotkaniem informacyjnym**, na które zaprosicie wszystkie osoby zainteresowane działaniem na rzecz waszej biblioteki. Podczas spotkania przekażecie im najważniejsze informacje o bibliotece, waszych projektach i akcjach, w jakich bierzecie udział, ale także o korzyściach z wolontariatu właśnie u was. Jednak po takim ogólnym spotkaniu zawsze powinna nastąpić **indywidualna rozmowa** z każdą zainteresowaną osobą o wzajemnych oczekiwaniach.

5. WPROWADZENIE WOLONTARIUSZA DO BIBLIOTEKI I ZASADY WSPÓŁPRACY

Gdy oczekiwania wolontariusza i wasze spotkały się – podejmujecie decyzję o współpracy. W tym momencie ważny i potrzebny jest kontrakt, czyli ustalenie:

- obowiązków i przywilejów
- zakresu zadań i odpowiedzialności
- sposobu komunikacji z koordynatorem/koordynatorką
- zasad współpracy w zespole.

Konieczne jest też spisanie porozumienia, a w końcu – wprowadzenie do waszego zespołu.

Wolontariusze swoją pracę na rzecz biblioteki wykonują nieodpłatnie, dlatego szczególnie ważne jest, by przez cały okres obowiązywania porozumienia o współpracy dbać o to, by zachowali taki poziom motywacji, z jakim pojawili się w bibliotece.

SKARB NA STRYCHU SZKOŁY

Młodzi uczestnicy ulokowali się wygodnie w śpiworach na materacach ułożonych między regałami i czytali sobie na głos fragmenty ulubionych książek. Czytali, słuchali..., ale wcale nie zasnęli, gdyż nagle otworzyły się i z trzaskiem zamknęły drzwi od strychu przylegającego do biblioteki. Dzięki starej mapie i listowi ucznia z 1946 roku, mogli odnaleźć ukryty tam skarb. Okazał się nim schowany w starej butelce kolejny list, tym razem napisany sympatycznym atramentem, zdradzający bezcenną informację, że kto czyta książki – ten żyje podwójnie.

Oto kilka skutecznych **sposobów na motywowanie wolontariuszy** i docenianie ich pracy:

- oczywiście, a jednak: „dziękuję” – tego słowa w stosunku do wolontariuszy nie da się nadużyć
- delegowanie do odpowiedzialnych zadań – w ten sposób pokazujemy, że darzymy ich zaufaniem
- zapraszanie na zebrania/spotkania zespołu czy wyjazdy/wyjścia integracyjne,
- zachęcanie do dzielenia się pomysłami, wychodzenia z inicjatywą
- proponowanie udziału w szkoleniach i warsztatach podnoszących kompetencje
- optacenie ubezpieczenia zdrowotnego (jeśli wolontariusz nie ma optacanej składki ZUS).

Najważniejsze zasady współpracy biblioteki z wolontariuszami

SUPERBOHATEROWIE W BIBLIOTECE

Odbyło się spotkanie z Ligą Superbohaterów ze Szczecina, której członkowie z zaangażowaniem opowiadali młodemu czytelnikom o komiksach i zasadach zostania superbohaterem oraz zachęcali do pomagania innym. Można było sobie zrobić sobie zdjęcie z Batmanem, Supermanem, Spidermanem czy postaciami z *Gwiazdnych Wojen*.

Biblioteka Szkoły Podstawowej Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi w Gryfnie

NOC POETÓW

W bibliotece odbył się wieczór poezji śpiewanej. Uczestniczki zajęć wokalnych w gminnym ośrodku kultury interpretowały wiersze słynnych poetów, można też było poznać twory lokalnych twórców.

Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skolyszynie

1. Kluczem do udanej współpracy jest związanie wolontariuszy z misją i celami waszej biblioteki. Ludzie nie będą pracować jako wolontariusze, jeżeli nie będą widzieli głębszego sensu podejmowanych działań
2. Wolontariusz, poświęcając bibliotece swój czas i umiejętności, chce czuć się pełnoprawnym członkiem zespołu, który ma coś do zaferowania, którego głos się liczy i który ma jakiś wpływ na podejmowane decyzje, a nie tylko tymczasowym pomocnikiem – zapewnijcie mu tę możliwość
3. Praca wolontariusza powinna być dla niego rzeczywistą szansą rozwoju – z możliwością podniesienia kwalifikacji, zdobycia cennego doświadczenia oraz samorozwoju
4. Wolontariuszowi należy zapewnić odpowiednie wsparcie poprzez stworzenie atmosfery zaufania i otwartości. Funkcję wspierającą powinien pełnić wybrany z zespołu pracowników koordynator wolontariatu. Często to właśnie dobra, przyjazna atmosfera pracy decyduje o tym, że wolontariusze będą chcieli na dłużej związać się z waszą biblioteką. Regularne spotkania z wolontariuszami (monitorujące ich działania, doszkalające czy po prostu integrujące – np. wspólne wyjście na wydarzenie kulturalne w zaprzyjaźnionej instytucji) dadzą im poczucie, że nie są traktowani instrumentalnie
5. Wolontariusze powinni poczuć, że biblioteka to miejsce, w którym mogą wykorzystać posiadane umiejętności, podzielić się wiedzą i pasjami. Dlatego powierzane im zadania muszą być jasno sprecyzowane i dostosowane do indywidualnych potrzeb i możliwości każdego wolontariusza.

Jakie zadania mogą realizować wolontariusze w bibliotece

Umiejętnie prowadzony wolontariat może zdziałać wiele dobrego i dla biblioteki, i dla samych wolontariuszy, którymi mogą być np. osoby z różnych względów mające trudności z odnalezieniem się w społeczności – osoby z niepełnosprawnościami, samotni seniorzy czy osoby bezrobotne.

Wolontariusze mogą zajmować się w bibliotece prawie wszystkim. Oto przykładowe **pomysły na miejsca pracy**, czyli zadania, które w bibliotece w ramach wsparcia przy organizacji Nocy Bibliotek mogą wykonywać wolontariusze:

- pomagać przy organizacji i prowadzeniu spotkań autorskich
- przygotowywać i aranżować przestrzeń biblioteki (scenografia, ustawianie mebli),
- podłączać i nadzorować sprzęt
- informować gości o planie wydarzeń
- dokumentować imprezę fotograficznie/filmowo
- prowadzić i wspierać prowadzenie zajęć edukacyjnych – literackich, plastycznych
- promować akcję w środowisku lokalnym – przedszkolach, szkołach, klubach sportowych, klubach seniora, np. kolportując ulotki i plakaty
- aktualizować informacje o akcji na stronach internetowych i w mediach społecznościowych
- przygotowywać pomoce na warsztaty z dziećmi
- prowadzić korespondencję, odbierać telefony
- czytać dzieciom.

ZDJĘCIE Z BIBLIOTEKI CZY Z KARTOTEKI?

Noc dla wielbicieli kryminałów i zagadek detektywistycznych rozpoczęło spotkanie z technikami kryminalistyki, który uczył wykrywania śladów przestępstwa i zabezpieczania odcisków palców. Młodzi detektywi pracowali w Biurze Detektywistycznym Las-sego i Mai, rozwiązując zadania przygotowane na podstawie popularnej serii kryminałów dla młodych czytelników. A na koniec odbyła się sesja fotograficzna: „Zrób sobie zdjęcie z kartoteki policyjnej”.

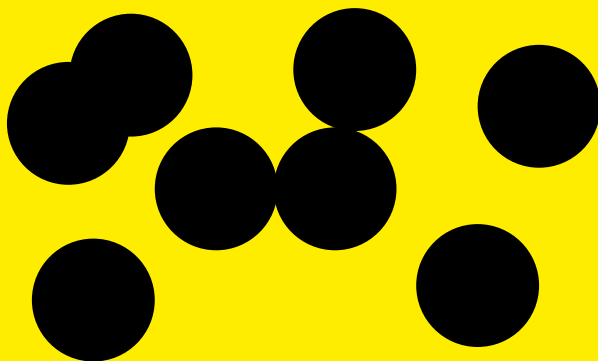
Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Kluczborku

MARATON CZYTANIA

Spotkanie w bibliotece rozpoczęło się 4 czerwca o 9.00 rano, a zakończyło o godz. 9.31 następnego dnia! Dokładnie 1470 minut trwał maraton czytania Trylogii Henryka Sienkiewicza. To rekord Polski! W maratonie wzięło udział 61 czytelników, w tym pisarze, artyści, dziennikarze i przedstawiciele władz samorządowych. Tuż przed północą odbyło się wspólne świętowanie 170. rocznicy urodzin Henryka Sienkiewicza. Był tort w kształcie książki oraz rozmowy o twórczości pisarza.

Biblioteka Publiczna
Dzielnicy Włanów m.st.
Warszawy

Jak zaaranżować przestrzeń

**w bibliotece na Noc
i na co dzień**

Podczas Nocy Bibliotek każda z nich pokazuje się jak najszerzej grupie czytelników, użytkowników i nowych gości ze swojej jak najatrakcyjniejszej strony. To święto tego miejsca, a zarazem rodzaj dnia otwartego (a raczej otwartej nocy), w którym powinien być widoczny jej wielki potencjał. Architektura, aranżacja wnętrza i zewnątrz powinny go wzmacniać, zapewniać wartości estetyczne, a zarazem niezbędną funkcjonalność i sprzyjać działaniom animacyjnym.

Biblioteka otwarta, atrakcyjna wygodna, wielofunkcyjna

Biblioteka może przyciągać osoby w każdym wieku i z różnych środowisk, jest bowiem niezależną od politycznych i światopoglądowych wpływów przestrzenią wiedzy i wolności. Można powiedzieć, że w epoce stałego rozwoju mediów elektronicznych jest ważnym miejscem trwałej ochrony światowego i lokalnego zapisu treści kulturowych. Wizja biblioteki bliskiej ideału wiąże się z realizacją takich postulatów jak otwartość, atrakcyjność, wygoda i wielofunkcyjność. Dotyczy to zarówno jakości wnętrza (elastyczne na aranżacyjne zmiany), jak i architektury budynku i zagospodarowania terenu, na którym się znajduje. Warto tu polecić listę sprawdzającą, czy biblioteka spełnia wymienione postulaty, zawartą w poradniku *Biblioteka. Małe pomysły na wielkie zmiany*. https://issuu.com/publikacjejrfsi/docs/biblioteka-male-pomysly-na-wielkie_zmiany.pdf

Biblioteka – trzecie miejsce od święta

Biblioteka właściwie oddziałująca na społeczność, z której rolą w naszym otoczeniu pragniemy się identyfikować – obdarzona jest szczególną misją. To tzw. trzecie miejsce (trzecie po domu i miejscu nauki czy pracy), w którym najchętniej przebywamy. Przestrzeń dostępnej dla wszystkich biblioteki to przede wszystkim „architektura dnia codziennego” sprzyjająca realizacji społeczno-kulturalnych potrzeb jak najszerzej grupy osób określanych jako użytkownicy. W kształtowaniu i w aranżacji wnętrza niezbędne są elementy programowe, takie jak: wypożyczalnia z łatwym dostępem do księgozbioru, czytelnia, w której możemy skupić uwagę, multimedia (także pozwalające na korzystanie z różnych źródeł wiedzy, codziennych wiadomości, muzyki i innych sztuk), a także specjalnie urządzone miejsca dla dzieci i młodzieży. Ważne są także wygodne pomieszczenia pomocnicze. Przygotowując bibliotekę na taki szczególny moment w jej życiu jak Noc Bibliotek, wyobraźmy sobie jednak wyjście poza tę oczywistą codzienność. Z jednej strony przywołajmy obraz świątecznego domu, do którego zapraszamy gości (dom porządny, czysty, jasny i przestronny), ale z drugiej wywołajmy wrażenie wejścia w inny świat, stwórzmy pole wyjątkowego spotkania, eksperymentu, gdzie może się zdarzyć o wiele więcej, niż w ramach codziennego kontaktu z literaturą, sztuką, nauką.

Pierwsze wrażenie otwartego i atrakcyjnego wnętrza

W Noc Bibliotek, ale i zawsze, przed i po zmierzchu, można zaprosić do wnętrza za pomocą czytelnej informacji wizualnej, dobrego oświetlenia (naturalnego i sztucznego) oraz wyeksponowania do pewnego stopnia na zewnątrz tego, czym chcemy się pochwalić, a co znajduje się w środku. Można powiedzieć,

BIBLIOTEKA NA CIEBIE CZEKA!

Ogłoszono konkurs na plakat z hasłem reklamującym bibliotekę. Podczas Nocy odbył się uroczysty finał i ogłoszenie zwycięzców.

Filia Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kluczborku

LITERACKIE BIURO DETEKTYWISTYCZNE

Literackim gościem Nocy był bohater książki Grzegorza Kasdepke – Detektyw Pozytywka. Współcześnie detektyw musi łączyć wiedzę z techniką, więc goście dostali tablety i szukali zagadek schowanych pod kodami QR w zakamarkach biblioteki. Potem odbyło się spotkanie z prawdziwym detektywem, który odpowiadał na wszelkie pytania dotyczące jego pracy i pokazywał sprzęty wykorzystywane w akcjach.

Biblioteka Publiczna Gminy Dzierżoniów w Mościsku

ABSURDALNA HISTORIA

Każdy z uczestników spotkania otrzymał książkę ze zbiorów biblioteki, którą miał otworzyć na stronie 10. Wszyscy po kolei czytali pierwszy wyraz na tej stronie, a następnie powtarzali to na stronie 20, 30 itd, itd. Powstał absurdalny i zabawny tekst – niepowtarzalna historia z biblioteki szkolnej w Warcie.

Biblioteka Publicznego
Gimnazjum w Warcie

BIBLIOTEKA OŚWIECA

Niezwykłą atmosferę Nocy podkreślały świetlne łańcuchy i lampki. Spotkanie zakończyło wspólne czytanie mrocznych opowieści przy blasku świc.

Pedagogiczna Biblioteka
Wojewódzka w Łodzi,
Filia w Zgierzu

GDZIE JEST PANTOFELEK?

Po wysłuchaniu baśni o Kopciuszku w bajkowej scenerii odbyło się poszukiwanie w całej bibliotece zgubionego pantofelka.

Pułtуска Biblioteka
Publiczna im. Lelewela

że pierwsze wrażenie tworzone jest jeszcze zanim dojdziemy do drzwi. Ważne jest oznakowanie w przestrzeni publicznej, które świadczy o woli przyciągnięcia, zainteresowania biblioteką osób, do których adresowana jest jej działalność. Można także w sposób wyjątkowy oznakować księgozbiór (koncepcja oznakowania może być przedmiotem warsztatów graficznych w czasie Nocy Bibliotek).

Strefa wejścia powinna być urządzona tak, aby widać było, że wchodzimy do biblioteki (placówki kulturalnej), a pierwsze wrażenie było jak najbardziej pozytywne. W otwartej i atrakcyjnej bibliotece można oczekiwać rozwiązań wyjątkowych (i na co dzień, i od święta), różniących bibliotekę od sklepu, urzędu czy szkoły (w przypadku biblioteki szkolnej architektura wewnątrz może być zupełnie inaczej rozwiązana niż w przypadku placówek oświatowych o „stereotypowym” stylu). Ważnym meblem jest lada biblioteczna, którą przede wszystkim napotykamy po wejściu, a która w Noc Bibliotek może zostać przekształcona w element wnętrza związany z koncepcją tego szczególnego wydarzenia. W przypadku prowadzonych w ramach Nocy warsztatów czy innych zajęć, można np. wydawać tu materiały plastyczne, coś eksponować, obsługiwać quiz czy badania ankietowe. Lada będzie także miejscem, gdzie uzyskamy informacje na temat programu wydarzeń, a może nawet częściowo barkiem kawowym? Lada może być zatem tak zaprojektowana, aby mogła pełnić różne funkcje.

Wygodna, wielofunkcyjna przestrzeń aktywności

We wnętrzu biblioteki spodziewamy się przeważnie doświadczyć przestrzeni pełnej książek. Noc Bibliotek może jednak wiązać się z niespodzianką. Od wybranych aktywności zależy, czy ujrzymy we wnętrzu dużą, bardziej niż zwykle rozległą przestrzeń, czy też meandrujące, pozostające w półmroku korytarze, w których – jak w labiryncie – można wędrować. Można sobie też wyobrazić opowiadanie baśni w specjalnie zaaranżowanej, tworzącej właściwą atmosferę mikrop przestrzeni.

Warto zorganizować warsztaty projektowania, których tematem będzie czasowa czy bardziej trwała transformacja biblioteki (grupowe współprojektowanie prowadzone na miejscu może okazać się najbardziej praktyczną drogą dochodzenia do koncepcji, gdyż uczestnicy takiej partycypacyjnej formy pracy jednocześnie odczuwają realną przestrzeń wokół siebie - jakby wypróbowują ją „na sobie”).

Informacje na temat realiów związanych ze zmianami dotyczącymi architektury bibliotek oraz warsztatów dotyczących zmian w przestrzeni bibliotek można znaleźć w wydawnictwie „Biblioteka - dobre miejsce. *Poradnik architektoniczny dla bibliotek*. Związane są one z doświadczeniami programu „Sztuka kształtowania przestrzeni bibliotecznych” prowadzonego kilka lat temu w ramach Programu Rozwoju Bibliotek, także we współpracy z Instytutem Książki.

Inspiracje dla warsztatów z młodymi ludźmi można zaczerpnąć z programów edukacji architektonicznej „Kształtowanie przestrzeni” (dla młodzieży) lub „Archi-przygody” (dla dzieci). Ważne jest, aby można było organizować pracę kilku małych grup jednocześnie oraz aby w sali była możliwość projekcji,

przypinania czy przyklejania prac na wystarczająco dużej, pustej ścianie. Dobrze, jeśli będzie także dostęp do dobrze widocznej tablicy do notowania. Możliwości organizacji różnorodnych wydarzeń wspomagane są przez rozwiązania mobilne – takie jak możliwości łatwych zmian nie tylko ustawienia mebli, ale też otwierania i zamykania części przegród (np. ścianki przesuwne), stosowania mebli łatwych do przesunięcia (np. na kółkach lub rolkach).

W wielu przypadkach należy pamiętać o podstawowych potrzebach: możliwości podłączenia prądu, potrzebie nagłośnienia (ale też wygłuszenia) oraz oświetleniu, które powinno zawsze sprzyjać prowadzonym aktywnościom.

Wygodne miejsca do siedzenia i leżenia

Wydarzenia, nawet na bardzo skromną skalę, odbywające się w czasie Nocy Bibliotek, wymagają często siedzisk niebędących ani fotelem, ani krzesłem, ani ławką, ani – przynajmniej do chwili położenia się spać przez uczestników Nocy – łóżkiem czy materacem. Dobrymi „pośrednimi” formami mebli są „worki do siedzenia”, czy meble, które można nazwać niecodziennymi. Ważna jest możliwość łatwego przestawiania elementów wyposażenia i takiego kształtowania sytuacji siedzenia (czy połżenia), aby było ono „prospoceczne” – nastawione na oczekiwane (ale też często niespodziewane) interakcje.

Gdy możliwe jest połączenie wnętrza z „zewnątrzem”

W wielu przypadkach niecodzienne (także „nocne”) aktywności mogą być prowadzone na zewnątrz – w przestrzeni przylegającej do wnętrza biblioteki - w ogrodzie, na podwórku, na trawniku, na chodniku. W zależności od ich charakteru mogą sprzyjać widocznemu z daleka ruchowi wokół wejścia i przyciągać lub – odwrotnie – potrzebować ciszy i spokoju w wydzielonym miejscu dostępnej przestrzeni zewnętrznej. Aranżacje dla wydarzeń odbywających się w przestrzeni otwartej są okazją do często bardzo prostego i prowizorycznego, ale często ciekawego umeblowania i oświetlenia. Można sobie wyobrazić, że przyjazna przestrzeń zewnętrzna najbardziej będzie się też nadawała do potrzeb piknikowych.

Materiały i inspiracje do wykorzystania:

- <http://www.wbp.poznan.pl/biblioteka/szkolenia/archiwum-szkolen/zmien-przestrzen-aranzacja-i-design-w-bibliotece/>
- <http://programrozwojubibliotek.org/sztuka-ksztaltowania-przestrzeni-w-bibliotece/>
- http://www.biblioteki.org/poradniki/Male_pomysly_na_wielkie_zmiany_poradnik_i_gra.htm
- <http://stgu.pl/dzieje-sie/wyniki-konkursow/news-design-dla-bibliotek.html>
- http://www.biblioteki.org/poradniki/raport_podsumowanie_konkursu_kierunek_biblioteka.html
- <http://www.nck.pl/archi-przygody>

Więcej informacji na stronie akcji Noc Bibliotek:

<http://nocbibliotek.org/pl/jak-zaaranzowac-przestrzen>

GRY PODWÓRKOWE

Powodzeniem cieszyły się gry na dziedzińcu biblioteki – w asyście bibliotekarzy i wolontariuszy młodzi uczestnicy mieli okazję poznać zabawy, w które bawili się ich rodzice – w klasy, w chłopka... Dla pokolenia gier komputerowych okazały się prawdziwym hitem.

Biblioteka
Publiczna w Kętach

**Noc legalna
i bezpieczna**

Kilka ważnych (s)praw

Wybrane aspekty prawne organizacji Nocy Bibliotek, czyli krótkie omówienie zagadnień istotnych przy organizowaniu akcji specjalnych w bibliotece.

Wykorzystanie utworów i znaków towarowych w materiałach promocyjnych oraz w trakcie Nocy Bibliotek

Często zdarza się, że w materiałach promujących wydarzenie (ulotkach, plakatach, w publicznym wydarzeniu na Facebooku) lub w trakcie prelekcji wygłaszanych podczas Nocy Bibliotek, chcielibyście wykorzystać zdjęcie książki, plakat filmu, którego projekcję planujecie, czy też loga sponsorów/patronów. Użycie tych elementów, aby było legalne, musi spełniać pewne warunki.

Po pierwsze, jeżeli mamy do czynienia z utworem, tzn. jakimkolwiek przejawem działalności twórczej o indywidualnym charakterze, a do takich należą zazwyczaj okładki książek, filmy i zdjęcia, zanim zdecydujecie się użyć go w materiałach promocyjnych, należy przeprowadzić krótki test, czy użycie to będzie spełniało warunki dozwolonego użytku z Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (dalej: „Ustawa”).

Prawo autorskie przewiduje dwa podstawowe rodzaje dozwolonego użytku. Pierwszy – dozwolony użytek prywatny – nie będzie miał zastosowania do publicznie organizowanych wydarzeń, takich jak Noc Bibliotek, gdzie lista uczestników ma charakter otwarty lub półotwarty.

Drugim rodzajem dozwolonego użytku, z którego dobrodziejstw mogą korzystać biblioteki, jest dozwolony użytek publiczny, w szczególności ten określony w art. 27, 28 i 29 Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Pierwszym z warunków korzystania z utworów na zasadzie dozwolonego użytku jest korzystanie z utworów nie w celu osiągnięcia bezpośredniej lub choćby pośredniej korzyści majątkowej. Dozwolony użytek ma służyć działalności kulturalnej i oświatowej, popularyzacji wiedzy, edukacji społecznej. Dodatkowo, zgodnie z treścią art. 34 Ustawy, wolno korzystać z dozwolonego użytku wyłącznie pod warunkiem wymienienia imienia i nazwiska twórcy dzieła, z którego korzystamy, oraz wskazania źródła utworu.

Art. 27 Ustawy przewiduje możliwość **korzystania** ze znanych utworów w całości lub w części na potrzeby zilustrowania treści przekazywanych w celach dydaktycznych (przykład: korzystamy ze zdjęć znanych obrazów w celu omówienia jakiegoś nurtu w literaturze i sztuce podczas prelekcji w czasie Nocy Bibliotek). W ramach działań ściśle dydaktycznych można na tej podstawie wyświetlać grupie osób, wobec której jest to uzasadnione (np. programem edukacji lub tematyką lekcji) w całości filmy chronione prawami autorskimi. Należy jednak do tego tematu podchodzić ostrożnie. Przepis ten z pewnością nie zezwala na organizowanie otwartego pokazu filmowego dla wszystkich miłośników biblioteki. By nie narażać się na ewentualne roszczenia ze strony twórców dzieła, należy korzystać z niego tylko w obrębie grupy, wobec której konkretny cel dydaktyczny jest obiektywnie stwierdzalny i możliwy do wykazania. To on powinien przyświecać całemu przedsięwzięciu, nie zaś chęć dostarczenia publiczności rozrywki. Często wątpliwości z punktu widzenia zgodności z prawem autorskim

ŁAPACZE SNÓW

Tej nocy w bibliotece można było zrobić własny łapacz snów – z papierowych talerzyków, kolorowych wstążek i sznurków. A około północy goście biblioteki ubrani w piżamy, przy świetle latarek czytali fragmenty *Tajemnicy biblioteki* Martina Widmarka.

Miejska Biblioteka
Publiczna w Działdowie

HISTORIE LOKALNE

W bibliotece zostały wyeksponowane regionalia – wydawnictwa dotyczące miejscowości i okolicy, a następnie odbył się quiz wiedzy na temat lokalnych dzieł i ważnych postaci.

Pułtuska Biblioteka
Publiczna im. Joachima
Lelewela w Pułtusku

JA, CZYLI KTO?

W bibliotece odbywały się konkursy literackie z podziałem na zespoły: odgadywanie tytułu książki na podstawie czytanego fragmentu, rozpoznawanie „Jakim bohaterem literackim jestem” (zadawanie grupie pytań, na które odpowiedzi mogły być tylko „tak” lub „nie”), rozwiązywanie krzyżówki literackiej.

Biblioteka Szkoły
Podstawowej w Sadkach

NOCNY ZLOT MAGÓW

Do szkolnej biblioteki przybyli magowie, wróżki, czarownice i czarnoksiężnicy w stosownych strojach. Czekala tam na nich literatura, której są bohaterami. Goście w grupach układali magiczne zaklęcia i tworzyli przestrzenne głowy czarodzieja i czarownicy.

Biblioteka Publicznej
Szkoły Podstawowej nr 3
w Prudniku

budzi organizowanie popularnych nocy filmowych w szkołach, jeżeli wyświetlane są filmy niezwiązane ściśle z programem nauczania. Z drugiej jednak strony z Prawa o systemie oświaty wynika, że szkoła ma rozwijać zainteresowania i uzdolnienia uczniów również w ramach zajęć pozalekcyjnych, do których można zaliczyć noc filmową. Ryzyko pojawienia się roszczeń z tytułu naruszenia praw autorskich do filmów można zmniejszać, wybierając na potrzeby podobnych inicjatyw produkcje tematycznie związane z omawianymi w szkole zagadnieniami.

W ramach art. 27 można również **powielać i rozpowszechniać** w celach edukacyjnych **drobne utwory w całości lub fragmenty większych utworów** (broszury, ulotki, materiały edukacyjne). Nie jest natomiast dopuszczalne kopiowanie całych większych utworów i rozdawanie ich w ramach akcji społecznej uczestnikom, choćby nieodpłatnie. Nie mieści się w zakresie dozwolonego użytku na podstawie tego przepisu np. skserowanie artykułu naukowego i rozdanie go studentom w celu przeanalizowania go w domu, choćby przyświecał temu celu dydaktyczny. Uwaga – zgodnie z dominującym poglądem doktryny przepis art. 27 Ustawy nie znajduje zastosowania do bibliotek publicznych. Muszą one doszukiwać się możliwości korzystania z cudzych utworów w innych przepisach o dozwolonym użytku. W pewnym zakresie funkcję tego przepisu wobec bibliotek publicznych może zastąpić „prawo cytatu”, o którym poniżej.

Znany wam zapewne art. 28 Ustawy tworzy podstawę prawną dla funkcjonowania bibliotek – umożliwi im **użyczanie i udostępnianie utworów** znajdujących się w ich zbiorach w celach poznawczych i badawczych swoim użytkownikom.

Art. 29 Ustawy formułuje tzw. „prawo cytatu”. Dzięki niemu wolno **korzystać** z urywków rozpowszechnionych już dzieł, z utworów fotograficznych i plastycznych lub innych drobnych utworów w całości w celu ich omówienia, wyjaśniania, polemiki, przeprowadzenia ich analizy krytycznej lub analizy naukowej w ramach samoistnego dzieła. W kontekście bibliotek jest to przepis, który będzie pozwalał bibliotekom zaproponować uczestnikom Nocy Bibliotek nie tylko zajęcia dydaktyczne (na podstawie art. 27), ale też zajęcia twórcze, ciekawe dyskusje

światopoglądowe i zabawy dla dzieci z wykorzystaniem utworów bez zgody ich autora. Należy jedynie zadbać o to, żeby proponowane zajęcia miały indywidualną i twórczą formę, tzn. żeby można je było same w sobie potraktować jako utwór w rozumieniu prawa autorskiego. Przykładem utworu wykorzystującego art. 29 jest flirt towarzyski z cytatami z polskiej literatury.

Jeżeli chodzi o korzystanie z cudzych utworów poprzez umieszczenie ich (lub ich fragmentów) w materiałach promocyjnych, to jest ono dozwolone o tyle, o ile korzystanie z tych utworów ma na celu poinformowanie odbiorcy, że dane dzieło będzie tematem promowanego wydarzenia. W ramach promowanego wydarzenia dzieło to natomiast musi być wykorzystywane w sposób legalny, tzn. mieszczący się w granicach dozwolonego użytku. Przykładem legalnego korzystania z cudzego utworu w materiałach promocyjnych będzie opublikowanie w internecie fragmentu książki, na którego podstawie ogłaszamy

konkurs dla dzieci na napisanie najlepszej charakterystyki bohatera. Innym przykładem będzie postużenie się okładką książki w plakacie informującym o spotkaniu z jej autorem. Granice dozwolonego użyciu wyznacza cel informacyjny (zob. art. 26 Ustawy). Nie wolno natomiast postużywać się cudzymi utworami w celach handlowych i reklamowych.

Noc Bibliotek dla dzieci

W celu zorganizowania Nocy Bibliotek w szkole należy w pierwszej kolejności skontaktować się z dyrektorem szkoły, którego zadaniem będzie zapewnienie prawidłowej obsługi wydarzenia, opieki pedagogicznej dla dzieci i przestrzegania zasad BHP. Jak już była o tym mowa powyżej, inicjatywy takie jak Noc Bibliotek wypełniają ustawowy cel oświatowy w postaci poszerzania zainteresowań dzieci, co należy ocenić pozytywnie. Ze względu jednak na to, że dzieci poza godzinami lekcyjnymi pozostają pod prawną i faktyczną opieką rodziców, należy od rodziców niepełnoletnich uczniów odebrać pisemną zgodę na udział dziecka w przedsięwzięciu oraz oświadczenie o wzięciu odpowiedzialności za dziecko w drodze ze szkoły do domu w porze nocnej.

Prawne wymogi organizacji publicznych pokazów filmowych w bibliotekach

W świetle powyżej poczynionych uwag i art. 27 ust. 2 Ustawy organizowanie publicznych pokazów filmowych w bibliotekach nie jest objęte dozwolonym użyciem i bez zgody właściciela majątkowych praw autorskich nie jest dozwolone. Zainteresowani projekcją filmu nie tworzą jednorodnej grupy, do której można byłoby przypisać wspólny cel dydaktyczny. W granicach art. 28 ustawy prawno-autorskiej nie mieści się natomiast wyświetlanie filmów. W związku z tym biblioteka planująca zorganizować w ramach Nocy Bibliotek projekcję filmu, powinna wystąpić o licencję na wyświetlenie filmu do podmiotu uprawnionego z tytułu majątkowych praw autorskich do tego filmu. Licencja na korzystanie z utworu powinna wskazywać czas, miejsce i liczbę projekcji filmu, na które wyraża zgodę uprawniony. Udzielenie niewyłącznej licencji odbywa się w formie umowy stron, która nie wymaga zachowania szczególnej formy. Sugerujemy jednak dla celów dowodowych gromadzenie licencji w formie pisemnej.

Warunki utrwalania wypowiedzi i wystąpień za pomocą sprzętu nagrywającego

Na pewno wiele bibliotek postanowi zorganizować w ramach Nocy Bibliotek spotkanie autorskie i chciałby to wydarzenie uwiecznić nie tylko na zdjęciach, ale również w formie nagrania. Czy należy na takie nagranie uzyskać zgodę zaproszonej osoby, a jeśli tak, to czy musi to być zgoda wyrażona na piśmie?

Nagrywanie i późniejsze wykorzystywanie takich nagrań należy rozpatrywać zarówno pod kątem ewentualnego naruszenia majątkowych praw autorskich, jak i ewentualnego naruszenia dóbr osobistych. Kwestia odpowiedzialności karnej za potajemne nagrywanie pozostaje poza zakresem naszych rozważań, ponieważ kodeks karny przewiduje odpowiedzialność karną za nagrywanie wyłącznie takich wypowiedzi, które nie były do nas adresowane i rozmów, których nie byliśmy stroną (art. 267 § 1 kodeksu karnego). W przypadku wystąpień publicznych jest inaczej.

Po pierwsze, wypowiedź – zarówno treść, jak i sposób prezentowania tej treści oraz sam głos człowieka, stanowią jego dobra osobiste, których ochronę zapewniają art. 23 i art. 24 kodeksu

cywilnego. Wkraczanie w sferę dóbr osobistych jest co do zasady z mocy prawa niedozwolone. Na niekorzyść nagrywającego będzie działało domniemanie bezprawności – oznacza to, że w przypadku konfliktu z autorem wypowiedzi/wystąpienia, to my jako autorzy nagrania będziemy musieli wykazać, że nasze działanie było zgodne z prawem. Najprostszy sposób na zabezpieczenie się przed ewentualnymi roszczeniami ze strony osoby nagrywanej to uzyskanie jej zgody. Dla celów dowodowych warto taką zgodę uzyskać na piśmie. Należy jednak mieć na względzie, że zgodnie z obowiązującym prawem, zgoda taka może być w każdej chwili cofnięta.

Po drugie, zasadą jest, że tego typu wypowiedzi/wystąpienia będą miały cechy utworu w rozumieniu Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Autorowi utworu przysługują natomiast nie tylko prawa majątkowe do korzystania i rozpowszechniania dzieła, ale również prawa osobiste. Te ostatnie mają za zadanie chronić tzw. więź twórcy z utworem, w tym prawo autora do oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem oraz – co tym bardziej istotne z naszego punktu widzenia – prawo nienaruszalności treści i formy utworu oraz prawo do jego rzetelnego wykorzystania, czyli nadzoru nad sposobem korzystania z utworu. W praktyce oznacza to, że autor ma niezwykłe prawo decydowania, w jakiej treści i formie jego utwór zostanie zaprezentowany odbiorcom. Przekłada się to na ochronę rzetelności przytaczania wypowiedzi, zakaz manipulowania treścią wypowiedzi, ochronę intencji autora, która towarzyszyła wypowiedziom oraz dbanie o jakość nagrania. Prawa osobiste nie podlegają przepisom o dozwolonym użytku, dlatego też dla wyeliminowania ryzyka naruszeń sugerujemy odbierać od autora zgodę na nagrywanie. Zgoda ta powinna również zawierać upoważnienie do korzystania z nagranych utworów w konkretny sposób (wskazywać cel, do którego posłuży nam nagrany plik), np. poprzez udostępnianie nagrania w internecie w fragmentach lub w całości lub poprzez utrwalenie nagrania i zwielokrotnianie go na nośnikach CD i rozprowadzenie go wśród uczestników Nocy Bibliotek. Upoważnienie będzie spełniało rolę tzw. licencji niewyłącznej na korzystanie z utworu w konkretny sposób.

ZAANGAŻOWANA LEKTURA

Czytaniu *Rzepki* Juliana Tuwima towarzyszyło jej wrywanie – z werwą i wielkim zaangażowaniem z oporną rośliną wspólnie walczyli w bibliotece dorośli i dzieci.

Filia nr 1 Biblioteki
w Czeladzi

KOT W WORKU

Odbył się konkurs z losowaniem rekwizytów, które należało powiązać z treścią znanych książek dla dzieci i młodzieży.

Biblioteka Szkoły Podstawowej w Sadach Górnych

Publikowanie wizerunku uczestników Nocy Bibliotek w internecie i w prasie

W trakcie Nocy Bibliotek wykonywane będą zdjęcia reporterskie relacjonujące przebieg wydarzeń. Na zdjęciach tych będą uwiecznione postacie gości i uczestników Nocy Bibliotek. Jako organizatorzy często planujecie stworzenie galerii zdjęć, najpewniej dostępnej publicznie w internecie. Pojawia się pytanie o legalność publikowania takich zdjęć bez zgody osób sfotografowanych.

Wizerunek człowieka to jego dobro osobiste, chronione przez art. 23 i 24 kodeksu cywilnego oraz art. 81 Ustawy. Rozpowszechnianie wizerunku co do zasady wymaga zezwolenia osoby na nim przedstawionej. Od tej reguły istnieją dwa wyjątki.

Po pierwsze, prawo nie wymaga uzyskania zgody na rozpowszechnianie (w tym publikację w internecie) zdjęcia osoby powszechnie znanej, jeżeli rozpowszechniane zdjęcie zostało zrobione w czasie wykonywania przez tę osobę funkcji publicznej (art. 81 ust. 2 pkt 1 Ustawy). Wykonywanie funkcji publicznej nie odnosi się jedynie do stanowisk państwowych i urzędowych, a jest pojmowane szeroko

– jako pełnienie funkcji społecznych, politycznych, sportowych, zawodowych itd. Wyjątek ten będzie odnosił się np. do aktorów podczas konferencji prasowych i festiwali filmowych, jak również do artystów, którzy promują swoje utwory lub angażują się w akcje społeczne popularyzujące czytanie, w tym w Noc Bibliotek. Zaproszony pisarz czytający dzieciom fragmenty swojej książki, jeżeli jest osobą powszechnie znaną, również będzie traktowany wyjątkowo i Ustawa nie wymaga jego zgody na publikację zdjęcia wykonanego w trakcie akcji czytania dzieciom. Jeżeli natomiast chodzi o lokalnych urzędników, pracowników bibliotek i dyrektorów, możliwość powołania się na powyższy wyjątek jest raczej wątpliwa. Nie są to bowiem osoby powszechnie znane.

Drugim wyjątkiem, który znajdzie w przypadku zdjęć z imprez tym szersze zastosowanie, jest przypadek publikowania zdjęć, na których sylwetka osoby jest jedynie szczegółem całości uwiecznionej na zdjęciu imprezy (art. 81 ust. 2 pkt 2 Ustawy). Do takich zdjęć będzie należała na ogół większość zdjęć reportażowych, o ile na zdjęciu nie da się wyszczególnić konkretnej osoby (lub kilku osób), która wyraźnie jawi się na pierwszym planie. Od wszystkich postaci, którym wykonuje się zdjęcie portretowe albo na zdjęciu uwidacznia się wyraźnie sylwetkę jako temat zdjęcia, należy odebrać zgodę na rozpowszechnianie ich wizerunku ze wskazaniem, w jaki sposób i gdzie chcemy opublikować zdjęcie.

Zgoda na rozpowszechnianie wizerunku nie wymaga zachowania konkretnej formy oświadczenia, a nawet może być domniemywana z zachowania osoby fotografowanej. Jeżeli ktoś wyraźnie pozuje reporterowi do zdjęcia, najpewniej zdaje sobie sprawę, że zdjęcie znajdzie się w publicznej galerii i godzi się na to. W przypadku typowych zdjęć z imprezy wystarczy ustnie poinformować osobę fotografowaną, na jakie potrzeby wykonujemy zdjęcie.

Jedynie na potrzeby dowodowe (jeżeli nie jesteśmy pewni przychylności osoby uwiecznianej na zdjęciu) w przypadku zdjęć portretowych i ważniejszych zdjęć reporterskich (np. zdjęcie otwarcia gali przez dyrektora biblioteki) warto rozważyć zbieranie stosownych oświadczeń na piśmie, choć jak już zostało wyżej wskazane – nie jest to konieczne.

Należy pamiętać, że osoba uwieczniona na fotografii udziela zgody na jej rozpowszechnienie konkretnemu podmiotowi. Jeżeli ktoś poza nim będzie również chciał opublikować fotografię, powinien zadbać o uzyskanie osobnej zgody – zezwolenie na rozpowszechnianie wizerunku ma charakter nieprzenoszalny, chyba że możliwość udzielania przez was dalszych upoważnień innym podmiotom została wyraźnie zagwarantowana przez uprawnionego do wizerunku. Nieprzenoszalność zgody nie oznacza też, że fotografowany nie może udzielić wobec was zgody na rozpowszechnianie zdjęć zarówno przez was, jak i od razu przez jeszcze inny podmiot, np. lokalną gazetę. Dodatkowe podmioty upoważnione do publikowania muszą jednak zostać wymienione w treści zgody.

Więcej porad prawnych na stronie akcji:

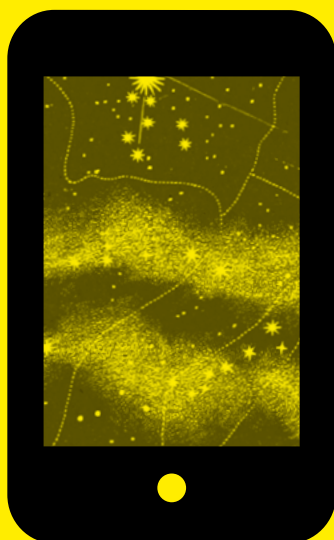
<http://nocbibliotek.org/pl/article/praktyczny-przewodnik-prawny-dla-bibliotek>

KOBIECA MOC W NOC

Nocne spotkanie w bibliotece odbyło się pod hasłem „Kobiece moc” – w literaturze i nie tylko. Dyskutowano o wartych polecenia lekturach, a wśród gości, którzy wygłosili pogadanki w udekorowanym kwiatami polnymi wnętrzu, znaleźli się: trener personalny, dietetyczka i brafiterka. Dzieci z podróźniczką „pojechały” w tym czasie do Ameryki Południowej i wśród dźwięków muzyki z Andów tworzyły boliwijską biżuterię dla mam.

Biblioteka Publiczna
w Pleszewie

Jak zMOBILizować do czytania

**Aplikacje mobilne
i inne narzędzia**

Inspirujące przykłady angażujących aplikacji mobilnych i webowych z dziedziny kultury i edukacji, które warto wykorzystywać w planowaniu atrakcji bibliotecznych, np. na Noc Bibliotek.

Omówione narzędzia i materiały – aplikacje edukacyjne, do tworzenia filmów, interaktywnych grafik, narzędzia grywalizacji, rozszerzona rzeczywistość – pokazują, jak wykorzystać potencjał konkretnej biblioteki, aby skutecznie zachęcać do czytania i przybliżyć odbiorcom, szczególnie młodym, dla których wirtualna rzeczywistość to naturalne środowisko, książki i rozwijać w nich pasję czytania.

<http://aplikacjewkulturze.pl/scenariusze-zajec> Bezpłatny kurs iTunes U Tablety w Bibliotece powstały jako element Programu Rozwoju Bibliotek prowadzonego przez jednego ze współorganizatorów akcji Noc Bibliotek – Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Bogaty materiał edukacyjny, który umożliwia poznanie wielu aplikacji przydatnych w bibliotece, zawarty w 17 tematycznych lekcjach. Scenariusze lekcji do wykorzystania podczas warsztatów w bibliotece. Dzięki aplikacjom zainstalowanym na urządzeniach mobilnych uczestnicy zajęć nauczą się, jak tworzyć filmy, grafiki, gry, programować, poznawać rozszerzoną rzeczywistość. To jak dotąd największy tego typu projekt w Polsce.

www.mediaspolecznicy.pl Internetowa gra dla młodzieży rozwijająca kompetencje medialne. Narzędzie edukacyjne, które umożliwia poszerzenie wiedzy i zwiększenie poziomu kompetencji medialnych poprzez udział we wciągającej rozgrywce. Celem gry jest tworzenie oraz podtrzymanie sieci relacji i kontaktów wokół idei dziennikarstwa społecznego, dzielenie się wiedzą, pomysłami, bezpłatnymi narzędziami i aplikacjami.

<http://grywalizujemy.pl> Publikacja o grywalizacji – narzędziu, które wykorzystuje mechanikę gier do zachęcenia ludzi, aby robili rzeczy, na które zazwyczaj nie mają ochoty lub nie wiedzą, że mogą zrobić je inaczej.

https://fundacja.orange.pl/files/user_files/user_upload/publikacje/APPetyt_na_APPlikacje_praktyczny_przewodnik_2016.pdf APPetyt na APPlikacje Fundacji Orange to praktyczny przewodnik po świecie aplikacji mobilnych dla instytucji kultury i edukacji. Zawiera przykłady dobrych aplikacji mobilnych (społecznych i edukacyjnych), opis ich zastosowania, praktyczne porady, jak wykorzystać aplikacje do realizacji misji instytucji czy organizacji. Zbiera także najważniejsze informacje o aplikacjach społecznych czy edukacyjnych.

<http://www.tagxedo.com> Bezpłatne narzędzie online do tworzenia ciekawych grafik opartych na typografii. Może służyć jako urozmaicenie treści na stronę internetową lub profil społecznościowy jako graficzne przedstawienie konkretnej treści. Duży wybór szablonów i wzorów, możliwość wielokrotnej edycji i zapisu do pliku JPG lub PNG.

DEMONICZNA NOC W BIBLIOTECE

Jak to jest, spędzić wieczór i noc w bibliotece pełnej książek i... ich tajemniczych bohaterów, np. nocnych demonów? Czy wrzucona przez okno wiadomość może zwiastować nadchodzące groźne wydarzenia? Uczestnicy zostali podzieleni na grupy, którym sami nadali nazwy: Inwazja chłopaków, Zębole, Kaszaloty... Jednym z zadań było opowiedzenie historii zaczynającej się od słów: „Ciemno wszędzie, głucho wszędzie...”.

Miejska i Powiatowa
Biblioteka Publiczna
w Kolbuszowej, Filia
w Bukowcu

www.pixlr.com Bezpłatne narzędzie online polecane do edycji zdjęć, tworzenia grafik, plakatów informujących o wydarzeniach. Dobrze sprawdza się podczas tworzenia kolaży ze zdjęć, np. podsumowujących projekt. Pixlr jest bardzo intuicyjny i daje dużo satysfakcji z tworzenia.

www.piktochart.com Bezpłatne narzędzie online do tworzenia plakatów, infografik, grafik do mediów społecznościowych. Dobrze sprawdzi się do przystępnego podsumowania ankiety ewaluacyjnej z projektu lub stworzenia plakatu promującego wydarzenie w bibliotece. Jest intuicyjny w obsłudze. Posiada szeroki zestaw grafik, można też importować własne.

www.thinglink.com Bezpłatne narzędzie online do tworzenia interaktywnych obrazów angażujących odbiorców. Można dodawać znaczniki i linki, m.in. do filmów, dźwięku, stron internetowych. Ciekawa aplikacja do wykorzystania np. podczas warsztatów z młodzieżą, która ma za zadanie zaprezentować temat, nad którym pracowała.

<https://itunes.apple.com/us/app/legend-animate-text-invideo/id945320876?mt=8>, <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.stupeflix.legend> Bezpłatne narzędzie do tworzenia zdjęcia z ruchomym napisem. Aplikacja mobilna na Androida i IOS do tworzenia prostych filmów na podstawie dostępnych szablonów. Może się przydać np. do stworzenia ciekawego zaproszenia na zajęcia lub spotkania w bibliotece.

www.magisto.com Bezpłatne narzędzie online do szybkiego tworzenia filmowych impresji, które jest dostępne zarówno jako aplikacja webowa, jak i mobilna. Edytor wideo – creator, który przetwarza wideo w chmurze. W trakcie tworzenia teledysku można wybrać proponowaną muzykę lub zaimportować własną. Można eksperymentować z efektami specjalnymi.

www.popplet.com Sposób na szybkie mapowanie pomysłów, zasobów, opracowywanie scenariuszy filmowych. Bardzo dobrze sprawdza się podczas wspólnej pracy grupy, a także do pracy zdalnej. Dzięki zastosowaniu różnych kolorów można łatwo uporządkować informacje. Można dodawać pliki multimedialne oraz wykonywać proste rysunki. Bardzo angażujące dla dzieci i młodzieży.

<https://itunes.apple.com/pl/app/pstryk-komiks/id568002818?l=pl&mt=8>, <https://play.google.com/store/apps/details?id=pl.stopcafe.comix&hl=pl> Zaawansowana aplikacja pozwalająca na szybkie i proste tworzenie komiksów z dowolnego zdjęcia, obrazkowej historii czy scenariusza do filmu. Przyjazna i intuicyjna w obsłudze. Ma wiele dodatkowych elementów komiksowych (ramki, efekty dźwiękowe itd.).

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

POLECAMY

Webinaria akcji na kanale Centrum Edukacji Obywatelskiej:

<https://www.youtube.com/watch?v=Ez7tFqHtwsM>

Filmy promocyjne akcji Noc Bibliotek

<https://www.youtube.com/watch?v=VjK-iDu28F0>

<https://www.youtube.com/watch?v=KWoe0NzF5pM>

Publikacja akcji Noc Bibliotek powstała we współpracy z Instytutem Książki w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa.

Akcję dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

